

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Lublin, dnia 13 marca 2017 r.

Poz. 1044

SPRAWOZDANIE
ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W LUBLINIE ZA 2016 ROK

**Sprawozdanie z działalności
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Lublinie
za rok 2016**

**Zatwierdzone uchwałą Rady Nadzorczej
Nr 11/2017 z dnia 17 lutego 2017 r.**

Spis treści

I. WPROWADZENIE	2
II. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH	3
1. RADA NADZORCZA.....	3
2. ZARZĄD	4
III. GOSPODARKA FINANSOWA	4
1. PRZYCHODY FUNDUSZU	4
2. ROZCHODY FUNDUSZU	6
2.1. FINANSOWANIE OCHRONY ŚRODOWISKA W PODZIALE NA DZIEDZINY 8	
2.2. ZAWARTE UMOWY I DECYZJE UMORZENIOWE	12
3. SPRAWOZDANIE FINANSOWE.....	13
IV. DZIAŁALNOŚĆ FUNDUSZU NA RZECZ POZYSKIWANIA I WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO – I i II OŚ PRIORYTETOWA	16
V. DZIEDZINY FINANSOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA	19
1. OCHRONA WÓD	19
2. GOSPODARKA WODNA	22
3. OCHRONA POWIETRZA	24
4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GOSPODARKA ODPADAMI	27
5. OCHRONA PRZYRODY	30
6. EDUKACJA EKOLOGICZNA	33
7. MONITORING STANU ŚRODOWISKA	36
8. ZAPOBIEGANIE I LIKWIDACJA POWAŻNYCH AWARII I ICH SKUTKÓW. 36	
9. INNE KIERUNKI POMOCY	37
VI. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA FUNDUSZU	38
VII. PODSUMOWANIE	38

I. WPROWADZENIE

W roku sprawozdawczym 2016 r. działalność Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie /zwanego dalej Funduszem/ opierała się o przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, jak również rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Działalność Funduszu w 2016 r. koncentrowała się na realizacji zadań i celów statutowych polegających w głównej mierze na: udzielaniu niskooprocentowanych pożyczek, dotacji, częściowych spłatach kapitału kredytów bankowych udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska osobom fizycznym oraz na przekazywaniu środków państwowym jednostkom budżetowym, a także częściowym umarzaniu pożyczek. Dofinansowanie następowało w oparciu o przyjęte i zatwierdzone dokumenty na 2016 r. m.in. plan działalności i plan finansowy, listę przedsięwzięć priorytetowych, a także „Strategię działania WFOŚiGW w Lublinie na lata 2013-2016”.

Należy podkreślić, iż w 2016 r. Fundusz wdrożył nowy projekt adresowany do osób fizycznych pn. EKODOM w formie preferencyjnych pożyczek z możliwością częściowego ich umorzenia. Finansowanie dotyczy inwestycji takich jak: wymiana kotłów węglowych na zasilane paliwem ekologicznym, budowa mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii na potrzeby gospodarstw domowych oraz budowa przydomowych oczyszczalni ścieków. Celem programu jest ograniczenie emisji do atmosfery szkodliwych gazów i pyłów oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do wód, wzrost udziału energii pochodzącej z OZE w końcowym zużyciu energii, upowszechnianie nowoczesnych technologii służących ograniczeniu niskiej emisji na terenie województwa lubelskiego.

Głównymi kierunkami wydatkowania środków w 2016 r. były: ochrona powietrza 28,9%, ochrona wód 24,8%, gospodarka wodna 21,5% oraz ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami 13,0% w stosunku do ogółu środków przewidzianych na ochronę środowiska. Pozostałe środki przeznaczono m.in. na przeciwdziałanie i likwidację skutków poważnych awarii, ochronę przyrody, edukację ekologiczną i monitoring stanu środowiska. Zrealizowana przez Fundusz pomoc finansowa stanowiła istotne wsparcie zwłaszcza dla jednostek samorządowych różnego szczebla - głównych beneficjentów tej pomocy.

Fundusz dziesiąty rok pełnił rolę Instytucji Wdrażającej Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko /POIiŚ/ dla projektów z terenu województwa lubelskiego o wartości poniżej 25 mln euro w ramach dwóch osi priorytetowych, tj. I Gospodarka wodno-ściekowa oraz II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi. W ramach wdrażania tego instrumentu finansowego w 2016 r. przekazano beneficjentom środki w kwocie ponad 7,63 mln zł.

W roku sprawozdawczym została opracowana i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą „Strategia działania WFOŚiGW w Lublinie na lata 2017-2020”. Dokument ten wyznacza najważniejsze cele i kierunki działania na kolejne 4 lata. Strategia działania WFOŚiGW w Lublinie jest spójna z zapisami „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017-2020”, w przygotowaniu której Fundusz aktywnie uczestniczył.

Szczegółowy opis działalności w 2016 r. w zakresie gospodarki finansowej, kierunków finansowania zadań w poszczególnych dziedzinach ochrony środowiska, wielkości udzielonej pomocy finansowej i uzyskanych efektów ekologicznych i rzeczowych, a także działalność w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przedstawione zostały w dalszej części sprawozdania.

II. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW STATUTOWYCH

1. RADA NADZORCZA

Rada Nadzorcza Funduszu w 2016 roku pracowała w 7-osobowym składzie:

1. Krzysztof Bolesta
do 28.01.2016 r.
Stanisław Majdański
od 28.01.2016 r. - Przewodniczący Rady – Przedstawiciel Ministra Środowiska,
2. Jan Kowalik - Sekretarz Rady - Wiceprzewodniczący Regionalnej Rady Ochrony Przyrody,
3. Józef Kuropatwa - Przedstawiciel samorządu gospodarczego,
4. Sławomir Struski - Dyrektor Departamentu Rolnictwa i Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie,
5. Adam Wasilewski - Wiceprzewodniczący Komisji Rozwoju Wsi i Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Lubelskiego,
6. Stanisław Zięba - Wiceprzewodniczący Rady - Przedstawiciel organizacji ekologicznych,
7. Leszek Żelazny - Lubelski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

W roku sprawozdawczym Rada Nadzorcza odbyła 12 posiedzeń, na których podjęła łącznie 108 uchwał. Większość z nich dotyczyła przyznania pomocy finansowej oraz umorzeń pożyczek. Rada zatwierdziła 45 pożyczek, 4 dotacje (uchwały dotyczyły pożyczek i dotacji, których wartość jednostkowa przekraczała kwotę 164.204 zł, tj. 0,5% przychodów uzyskanych przez Fundusz w roku poprzednim i tym samym udzielenie ich, zgodnie z ustawą, było w kompetencji Rady). Rada rozpatrzyła 45 wniosków o częściowe umorzenie pożyczek, w tym 44 pozytywnie i 1 negatywnie). Pozostałe uchwały, w liczbie 14 - związane były z organizacją i funkcjonowaniem Funduszu.

Z ważniejszych decyzji Rady Nadzorczej warto wymienić:

- zatwierdzenie rocznego sprawozdania finansowego Funduszu za 2015 r.,
- zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Funduszu za 2015 r.,
- uchwalenie listy przedsięwzięć priorytetowych Funduszu, przewidzianych do dofinansowania w roku 2017,
- uchwalenie „Strategii działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie na lata 2017-2020”,
- uchwalenie korekt planu działalności i planu finansowego Funduszu na rok 2016, w miesiącach: we wrześniu i listopadzie 2016 r.,
- wybór oferty dotyczącej badania sprawozdania finansowego Funduszu za rok 2016,
- uchwalenie planu działalności i planu finansowego Funduszu na 2017 r.

Ponadto Rada Nadzorcza na bieżąco kontrolowała i wspomagała prace Zarządu, analizowała stan realizacji planu roku 2016 oraz dokonywała bieżącej analizy działalności w zakresie udzielonej pomocy, zapoznając się z informacjami o podjętych decyzjach.

2. ZARZĄD

W skład Zarządu Funduszu w 2016 r. wchodził:

- Wojciech Piekarczyk - Prezes Zarządu
- Andrzej Gajak - Z-ca Prezesa Zarządu
- Grzegorz Nowakowski - Z-ca Prezesa Zarządu
- Lucjan Orgasiński - Z-ca Prezesa Zarządu

W roku sprawozdawczym Zarząd odbył 69 posiedzeń, podejmując 955 uchwał, zaś jego prace koncentrowały się między innymi na:

- podejmowaniu uchwał o udzielenie pożyczek, dotacji, przyznawaniu środków państwowym jednostkom budżetowym oraz częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
- przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie zadań ze środków Funduszu na posiedzenia Rady Nadzorczej,
- podejmowaniu decyzji o częściowym umarzeniu pożyczek oraz przygotowywaniu wniosków o umorzenie pożyczek, będących w gestii Rady Nadzorczej,
- realizowaniu uchwał i zaleceń Rady Nadzorczej,
- bieżącej analizie przychodów i rozchodów Funduszu,
- zagospodarowania okresowo wolnych środków,
- płynności finansowej i zdolności do realizowania zobowiązań,
- kontroli realizacji planu finansowo – rzeczowego w roku 2016,
- prowadzeniu negocjacji z wnioskodawcami, co do zakresu i formy pomocy finansowej udzielanej na inwestycje związane z ochroną środowiska,
- podejmowaniu decyzji o zmianie warunków zawartych umów,
- realizacji zadań Funduszu związanych z pełnieniem funkcji Instytucji Wdrażającej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013 dla osi priorytetowych: I Gospodarka wodno-ściekowa i II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

Członkowie Zarządu uczestniczyli w naradach i spotkaniach, m.in. z: Ministerstwem Środowiska, Zarządem NFOŚiGW, Bankiem Ochrony Środowiska, a także w naradach prezesów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W szerokim zakresie realizowana była współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego województwa lubelskiego.

III. GOSPODARKA FINANSOWA

1. PRZYCHODY FUNDUSZU

Podstawę gospodarki finansowej Funduszu w 2016 roku stanowią: roczny plan finansowy oraz plan działalności, uchwalone przez Radę Nadzorczą w listopadzie 2015 roku, korygowane następnie we wrześniu 2016 roku. Przewidywał on przychody wraz ze spłatą rat pożyczek na poziomie 84.342.000 zł. Faktyczne wykonanie wyniosło 82.226.745 zł i było niższe od planowanego o 2.115.255 zł (2,5%) oraz niższe o 15.123.483 zł (15,5%) od przychodów uzyskanych w 2015 r. (tab. 1).

Plan przychodów w 2016 roku został przekroczony w następujących pozycjach: przychody z tytułu odsetek bankowych i przychodów z operacji kapitałowych o 407.070 zł (48,5%), wpływy z nadwyżek dochodów gmin z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz kary z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach o 13.205 zł (2,2%) oraz pozostałe przychody o 134.734 zł (207,3%), gdzie 131.150 zł stanowi rozwiązana rezerwa dotycząca aktywów finansowych. Nieznacznie poniżej planowanych wartości na rok 2016 prezentują się następujące pozycje wykonania: wpływy z opłat i kar o 214.430 zł

(1,0%), spłaty rat pożyczek o 2.201.169 zł (4,0%), dotacje z budżetu państwa w ramach Pomocy Technicznej POIiŚ o 162.506 zł (19,7%). Nieznacznie poniżej planu plasowały się również przychody z oprocentowania pożyczek, tj. o 92.159 zł (1,3%).

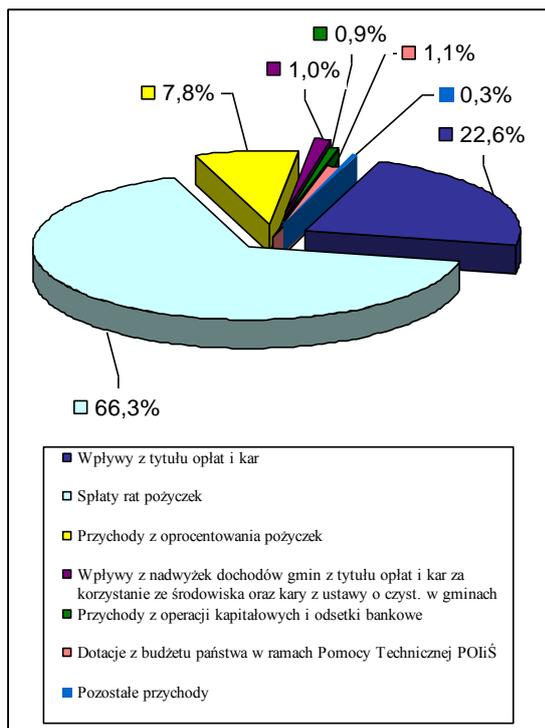
Tab. 1. Szczegółowa struktura przychodów w 2016 r. na tle wykonania 2015 r. oraz planu na 2016 r. (w zł i %).

Wyszczególnienie	Wykonanie 2015	Plan 2016	Wykonanie 2016	% 4:2	% 4:3
1	2	3	4	5	6
Wpływy z tytułu opłat i kar	22 046 506	20 520 000	20 305 570	92,1	99,0
Spłaty rat pożyczek	64 509 425	54 500 000	52 298 831	81,1	96,0
Przychody z oprocentowania pożyczek	7 603 801	7 000 000	6 907 841	90,8	98,7
Wpływy z nadwyżek dochodów gmin z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz kary z ustawy o czystości w gminach	984 791	591 000	604 205	61,4	102,2
Przychody z operacji kapitałowych i odsetki bankowe	924 828	840 000	1 247 070	134,8	148,5
Dotacje z budżetu państwa w ramach Pomocy Technicznej POIiŚ	1 030 817	826 000	663 494	64,4	80,3
Pozostałe przychody	250 060	65 000	199 734	79,9	307,3
Razem	97 350 228	84 342 000	82 226 745	84,5	97,5

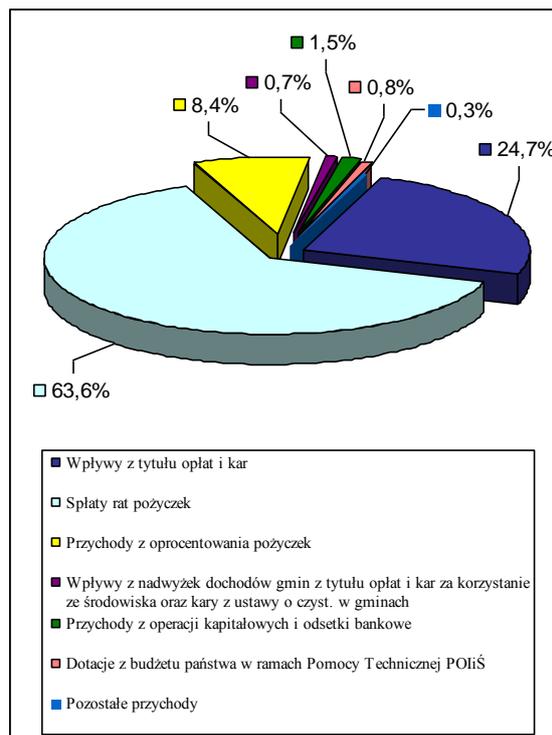
Niemalże we wszystkich pozycjach przychodów odnotowano spadek wartości w stosunku do 2015 r. i tak: największy procentowy spadek wystąpił wśród wpływów z tytułu nadwyżek dochodów gmin z opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz kar wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach o 380.586 zł, tj. o 38,6% oraz wpływów z dotacji z budżetu państwa w ramach Pomocy Technicznej POIiŚ o 367.323 zł (35,6%) co spowodowane było zakończeniem okresu obowiązywania programu 2007-2013 i zmniejszeniem zakresu realizowanych zadań przez WFOŚiGW w Lublinie w charakterze Instytucji Wdrażającej. Zmniejszenie wartości wypłaconych pożyczek spowodowało spadek spłat rat pożyczek o 12.210.594 zł (18,9%) oraz przychodów z oprocentowania tychże pożyczek o 695.690 zł (9,2%). Najmniejszy procentowy spadek przychodów odnotowano z wpływów z tytułu opłat i kar, tj. o 1.740.936 zł (7,9%) w stosunku do roku poprzedniego.

Zdecydowany wzrost przychodów w odniesieniu do roku 2015 wystąpił z tytułu operacji kapitałowych i odsetek bankowych o 322.242 zł (34,8%).

Łączne wykonanie przychodów Wojewódzkiego Funduszu kształtuje się na poziomie 82.226.745 zł w roku omawianym, co stanowi spadek w stosunku do roku poprzedniego o 15.123.483 zł (15,5%).

Wykres 1. Struktura przychodów w 2015 r.

Wykres 2. Struktura przychodów w 2016 r.

Największy udział w przychodach Funduszu zarówno w 2015 r. jak i w 2016 r. (wykres 1 i 2), stanowiły wpływy z tytułu splaty rat kapitałowych pożyczek (63,6%) oraz wpływy z opłat i kar za gospodarze korzystanie ze środowiska (24,7%). Kolejne pozycje to przychody z oprocentowania pożyczek, wpływy z nadwyżek dochodów gmin i powiatów, z operacji kapitałowych i odsetek bankowych oraz dotacja z budżetu państwa w ramach Pomocy Technicznej POIiŚ. Udział pozostałych przychodów jest marginalny.

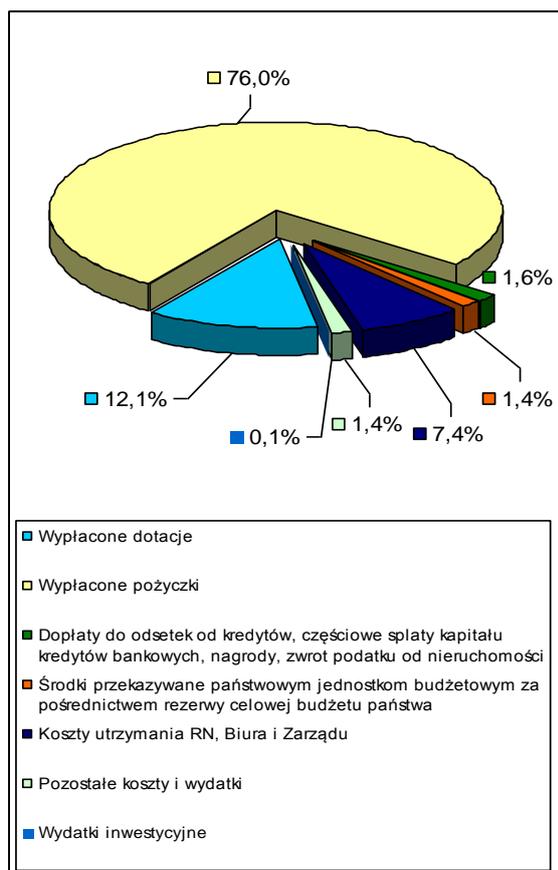
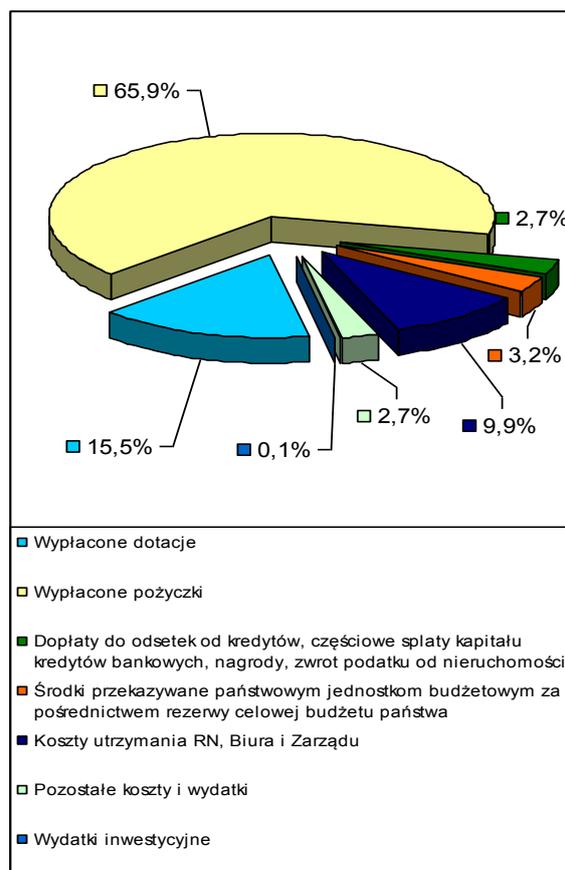
2. ROZCHODY FUNDUSZU

W 2016 roku Wojewódzki Fundusz zrealizował rozchody i koszty w kwocie 54.319.464 zł (tab. 2). W porównaniu z rokiem 2015 nastąpił spadek o 21.526.194 zł, co stanowi przeszło 28,4%. W stosunku do wartości planowanych na rok 2016 wykonanie rozchodów było niższe o 27.969.536 zł (44%). W analizowanym roku w części pozycji rozchodów odnotowano wzrosty w porównaniu do roku poprzedniego, tj. w *doplatach do odsetek od kredytów i częściowej spłacie kapitału kredytów bankowych* o 216.551 zł (17,5%), w *środkach przekazanych państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa* o 646.706 (59,4%), w *pozostałych kosztach i wydatkach* o 468.657 zł (45,6%) oraz w *wydatkach inwestycyjnych* o 3.916 zł (8,4%). W pozostałych pozycjach odnotowano spadki rozchodów w stosunku do roku 2015 tj. w *wypłaconych dotacjach* spadek o 741.677 zł (8,1%), w *wypłaconych pożyczkach* o 21.879.177 zł (37,9%) oraz w *pozycji Koszty utrzymania RN, Biura i Zarządu* o 241.170 zł (spadek o 4,3%).

Tab. 2. Szczegółowa struktura rozchodów w 2016 r. na tle wykonania w 2015 r. oraz planu na rok 2016 (w zł i %).

ROZCHODY	Wykonanie 2015	Plan 2016	Wykonanie 2016	% 4 : 2	% 4 : 3
1	2	3	4	5	6
Ogółem	75 845 658	82 289 000	54 319 464	71,6	66,0
Wyplacone dotacje	9 168 346	9 248 000	8 426 669	91,9	91,1
Wyplacone pożyczki	57 673 200	63 575 000	35 794 023	62,1	56,3
Dopłaty do odsetek od kredytów, częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych, nagrody, zwrot podatku od nieruchomości	1 235 881	1 525 000	1 452 432	117,5	95,2
Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa	1 089 433	1 740 000	1 736 139	159,4	99,8
Koszty utrzymania RN, Biura i Zarządu	5 604 416	5 787 000	5 363 246	95,7	92,7
Pozostałe koszty i wydatki	1 027 926	319 000	1 496 583	145,6	469,1
Wydatki inwestycyjne	46 456	95 000	50 372	108,4	53,0

W strukturze rozchodów Funduszu (wykres 3 i 4) największy udział, zarówno w 2015 r., jak i w 2016 r., stanowiły wypłaty pożyczek. Ich udział w rozchodach 2016 r. ogółem wyniósł 65,9% i był niższy w porównaniu z rozchodami roku poprzedniego o 10,1 punktu procentowego.

Wykres 3. Struktura rozchodów w 2015 r.**Wykres 4. Struktura rozchodów w 2016 r.**

Udział dotacji w strukturze rozchodów wyniósł 15,5% i był wyższy o 3,4 punktu procentowego od wskaźnika uzyskanego w 2015 r. Pozostałe pozycje rozchodów stanowią mniejsze wielkości. Koszty funkcjonowania WFOŚiGW w Lublinie wraz z jego organami to 9,9% ogółu wydatków w 2016 r. Dopłaty do oprocentowania kredytów, częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych oraz zwrot gminom utraconych dochodów z tytułu podatku od nieruchomości stanowią 2,7% ogółu wydatków. Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa stanowią 3,2%. Pozostałe koszty i wydatki w strukturze 2016 r. wyniosły 2,7%. Wydatki inwestycyjne w roku sprawozdawczym stanowiły 0,1% rozchodów.

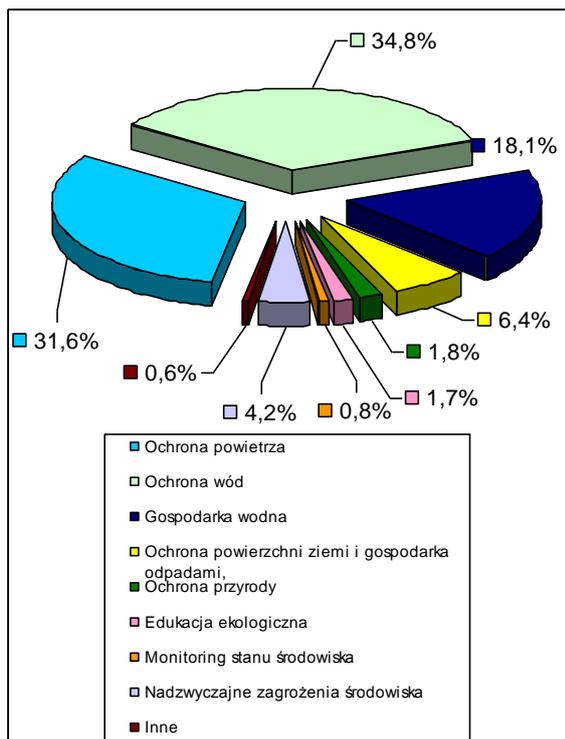
2.1.FINANSOWANIE OCHRONY ŚRODOWISKA W PODZIALE NA DZIEDZINY

Finansowanie ochrony środowiska wg dziedzin wynikało z założeń przyjętych w „Planie działalności Funduszu na 2016 r.”, „Liście zadań priorytetowych...” oraz z „Zasad udzielania pomocy finansowej ze środków WFOŚiGW”.

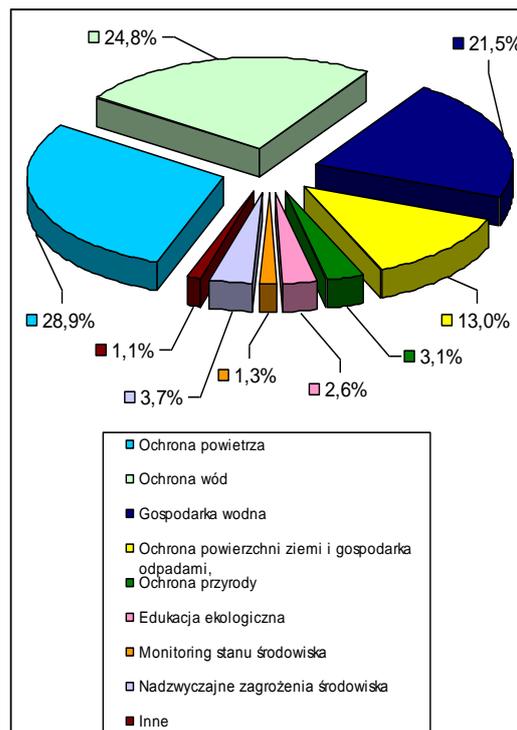
Struktura pomocy finansowej wypłaconej w 2016 r., obejmująca łącznie pożyczki, dotacje, środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym, częściową spłatę kapitału kredytów bankowych oraz dopłaty do oprocentowania kredytów, w podziale na dziedziny kształtowała się następująco: *ochrona powietrza -28,9%, ochrona wód – 24,8%, gospodarka wodna – 21,5%, ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami – 13,0%, nadzwyczajne zagrożenia środowiska – 3,7%, ochrona przyrody – 3,1% edukacja ekologiczna – 2,6%, monitoring stanu środowiska – 1,3% oraz inne – 1,1%*. (tab. 3, wykres 5 i 6).

Tab. 3. Struktura wypłaconej pomocy finansowej w formie pożyczek, dotacji, przekazania środków państwowym jedn. budżetowym, dopłat do oprocentowania kredytów, częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych w 2015 r. i 2016 r. według dziedzin (w zł i %)

Wydatki	Wykonanie 2015	%	Wykonanie 2016	%	% 4 : 2
1	2	3	4	5	6
Ogółem	69 166 860	100,0	47 406 214	100,0	68,5
Ochrona powietrza	21 864 589	31,6	13 687 250	28,9	62,6
Ochrona wód	24 050 855	34,8	11 763 406	24,8	48,9
Gospodarka wodna	12 515 992	18,1	10 177 001	21,5	81,3
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	4 431 451	6,4	6 159 746	13,0	139,0
Ochrona przyrody	1 251 472	1,8	1 452 994	3,1	116,1
Edukacja ekologiczna	1 196 517	1,7	1 249 526	2,6	104,4
Monitoring stanu środowiska	538 402	0,8	620 006	1,3	115,2
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	2 902 251	4,2	1 767 498	3,7	60,9
Inne	415 331	0,6	528 787	1,1	127,3

Wykres 5. Struktura finansowania zadań ekologicznych wg dziedzin w 2015 r.

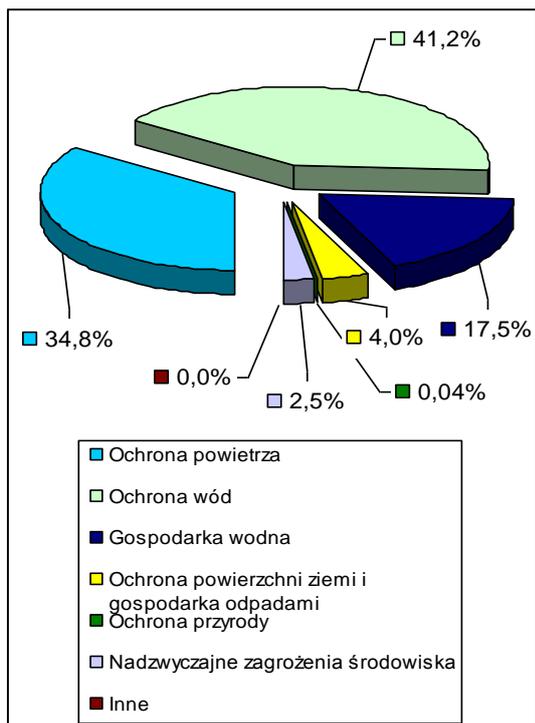

Wykres 6. Struktura finansowania zadań ekologicznych wg dziedzin w 2016 r.

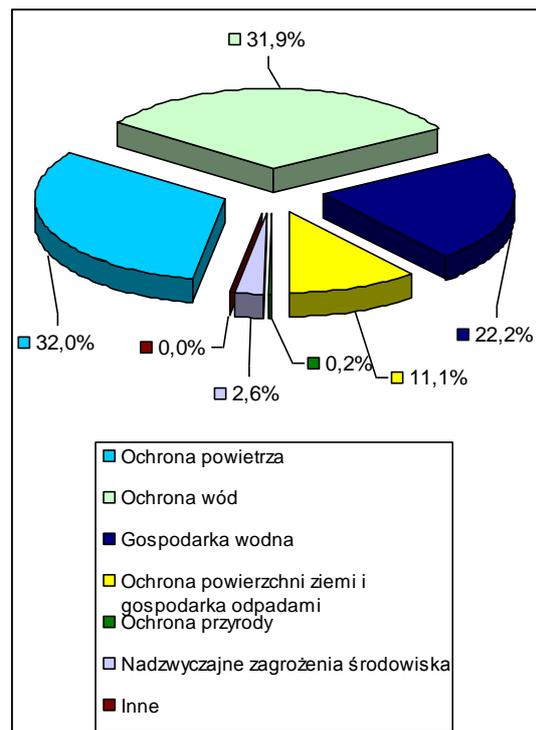
Największy udział w pomocy finansowej ogółem udzielanej przez Fundusz stanowią pożyczki. Zmiany w strukturze wypłat pożyczek w poszczególnych dziedzinach w latach 2015 i 2016, są odbiciem zmian w strukturze udzielonej pomocy finansowej ogółem.

Tab. 4. Struktura wypłaconych pożyczek w 2015 r. i 2016 r. według dziedzin (w zł i %)

Pożyczki	Wykonanie 2015	%	Wykonanie 2016	%	% 4 : 2
1	2	3	4	5	6
Ogółem	57 673 200	100,0	35 794 023	100,0	62,1
Ochrona powietrza	20 089 831	34,8	11 447 779	32,0	57,0
Ochrona wód	23 751 053	41,2	11 417 143	31,9	48,1
Gospodarka wodna	10 075 072	17,5	7 956 429	22,2	79,0
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	2 284 714	4,0	3 994 413	11,1	174,8
Ochrona przyrody	25 800	0,0	60 000	0,2	232,6
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	1 446 730	2,5	918 259	2,6	63,5
Inne	0	0,0	0	0,0	X

Wykres 7. Struktura wypłaconych pożyczek wg dziedzin w 2015 r.

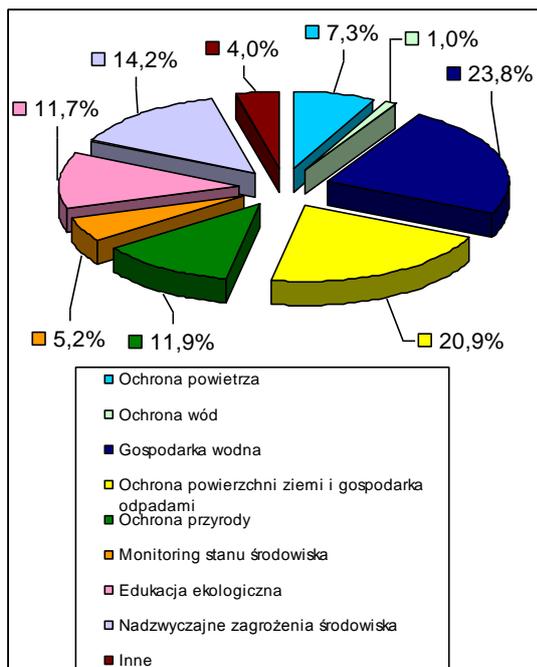

Wykres 8. Struktura wypłaconych pożyczek wg dziedzin w 2016 r.

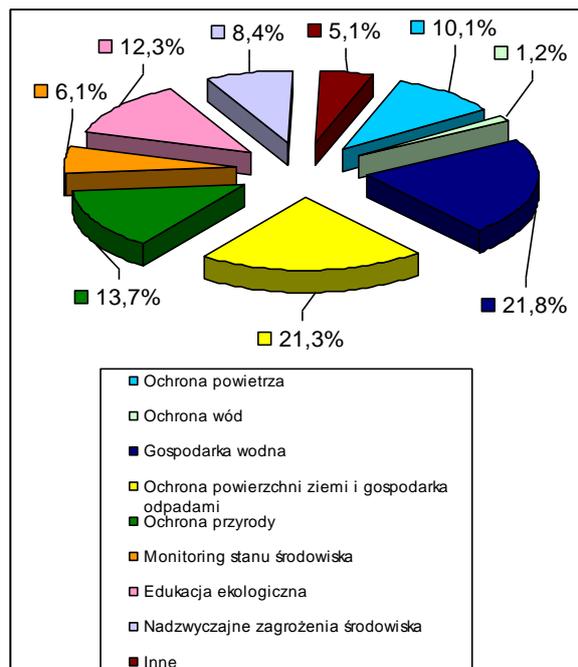
Środki w formie pożyczek zostały skierowane odpowiednio na: *ochronę powietrza* – 32,0%, *ochronę wód* – 31,9%, *gospodarkę wodną* – 22,2%, *ochronę powierzchni ziemi i gospodarkę odpadami* – 11,1% oraz *nadzwyczajne zagrożenia środowiska* – 2,6%, pozostałą część stanowią środki skierowane na *ochronę przyrody* – 0,2%. Szczegółowe informacje o wielkości dofinansowania zadań realizowanych w poszczególnych dziedzinach w formie pożyczek w 2015 r. i 2016 r. oraz ich strukturę przedstawia tab. 4, wykres 7 i 8.

Tab. 5. Struktura wypłaconych dotacji oraz środków przekazanych państwowym jednostkom budżetowym w 2015 r. i 2016 r. według dziedzin (w zł i %)

Dotacje oraz przekazania środków pjb	Wykonanie 2015	%	Wykonanie 2016	%	% 4 : 2
1	2	3	4	5	6
Ogółem	10 257 779	100,0	10 162 808	100,0	99,1
Ochrona powietrza	751 054	7,3	1 030 363	10,1	137,2
Ochrona wód	95 000	1,0	115 000	1,2	121,1
Gospodarka wodna	2 440 920	23,8	2 220 572	21,8	91,0
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	2 146 737	20,9	2 165 333	21,3	100,9
Ochrona przyrody	1 225 672	11,9	1 392 994	13,7	113,7
Monitoring stanu środowiska	538 402	5,2	620 006	6,1	115,2
Edukacja ekologiczna	1 196 517	11,7	1 249 526	12,3	104,4
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	1 455 521	14,2	849 239	8,4	58,3
Inne	407 956	4,0	519 775	5,1	127,4

Wykres 9. Struktura wypłaconych dotacji oraz środków przekazanych państwowym jednostkom budżetowym wg dziedzin w 2015 r.

Wykres 10. Struktura wypłaconych dotacji oraz środków przekazanych państwowym jednostkom budżetowym wg dziedzin w 2016 r.

Kolejną formą pomocy finansowej były dotacje oraz środki przekazane państwowym jednostkom budżetowym. Główne dziedziny finansowania zadań w tej formie w 2016 r. to: *gospodarka wodna* – 21,8%, *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami* – 21,3%, *ochrona przyrody* – 13,7%, *edukacja ekologiczna* – 12,3%, *ochrona powietrza* – 10,1%, *nadzwyczajne zagrożenia środowiska* – 8,4%, oraz *monitoring stanu środowiska* – 6,1%, pozostałe dziedziny stanowią przeszło 5%. Szczegółowe informacje o wielkości zadań realizowanych w poszczególnych dziedzinach w formie dotacji w 2015 i 2016 r. oraz ich strukturę przedstawia tab. 5, wykres 9 i 10.

Od 2014 r. Wojewódzki Fundusz udziela pomocy finansowej w formie częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby fizyczne w Banku Ochrony Środowiska S.A. na zadania z zakresu ochrony środowiska. W 2016 roku podpisano na ten cel 167 umów i wydatkowano kwotę 1.424.851 zł skierowanych na *ochronę powietrza* oraz *ochronę wód*.

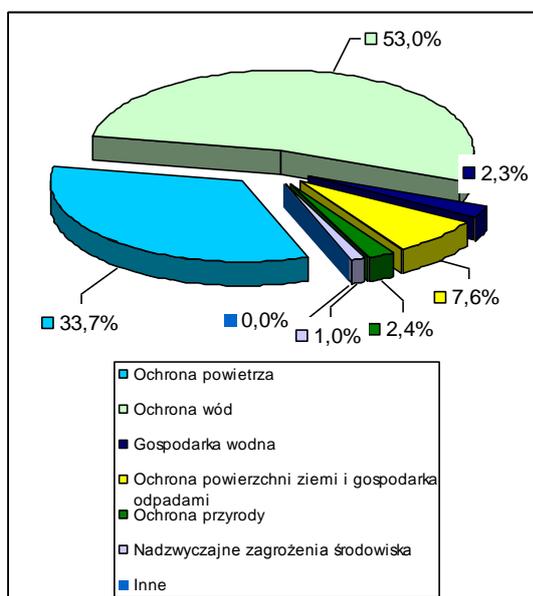
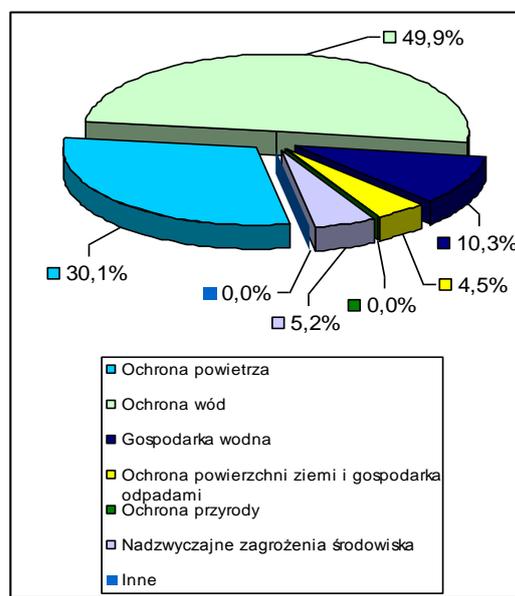
W ramach swojej statutowej działalności Fundusz udziela także pomocy finansowej w formie dopłat do oprocentowania kredytów udzielanych przez banki na zadania związane z ochroną środowiska. W 2016 r. dopłaty te wyniosły 11.562 zł, zaś w 2015 r. – 28.506 zł.

Ponadto wypłacono 9.012 zł w formie zwrotów gminom podatku od nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa gruntów pokrytych wodami, co stanowiło kwotę nieznacznie wykraczającą ponad kwotę przekazaną w roku 2015.

Znaczącą formą finansowania ochrony środowiska były umorzenia pożyczek. Struktura umorzeń pożyczek jest odzwierciedleniem finansowania poszczególnych dziedzin ochrony środowiska w latach poprzednich. Największą wartość umorzonych pożyczek odnotowano w dziale *ochrona wód* – 49,9% ogółu umorzeń, kolejne pozycje zajmują *ochrona powietrza* – 30,1%, *gospodarka wodna* – 10,3%, *ochrona powierzchni ziemi i nadzwyczajne zagrożenia środowiska* – 5,2% oraz *gospodarka odpadami* – 4,5%, (tab.6, wykres 11 i 12).

Tab. 6. Struktura umorzeń pożyczek udzielonych w 2015 r. i 2016 r. według dziedzin (w zł i %)

Umorzenia	Wykonanie 2015	%	Wykonanie 2016	%	% 4 : 2
1	2	3	4	5	6
Ogółem	4 993 408	100,0	4 749 015	100,0	95,1
Ochrona powietrza	1 680 520	33,7	1 428 834	30,1	85,0
Ochrona wód	2 644 852	53,0	2 366 745	49,9	89,5
Gospodarka wodna	117 172	2,3	490 080	10,3	418,3
Ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami	381 724	7,6	215 898	4,5	56,6
Ochrona przyrody	119 140	2,4	0	0,0	0,0
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	50 000	1,0	247 458	5,2	494,9
Inne	0	0,0	0	0,0	X

Wykres 11. Struktura umorzonych pożyczek wg dziedzin w 2015 r.**Wykres 12. Struktura umorzonych pożyczek wg dziedzin w 2016 r.**

2.2. ZAWARTE UMOWY I DECYZJE UMORZENIOWE

W 2016 r. Fundusz zawarł 101 umów pożyczkowych na kwotę 29.798.990 zł, 434 umów dotacji i przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 11.376.396 zł, częściowo umorzył 67 pożyczki na kwotę 4.749.015 zł oraz udzielił 167 dopłat w postaci częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych o wartości 1.424.851 zł. W porównaniu do 2015 r. nastąpił znaczny spadek przeciętnej wysokości zawartej pożyczki z 507.510 zł do 295.039 zł, na co wpływ mają m.in. umowy pożyczek zawarte z osobami fizycznymi w ramach programu EKODOM, oraz nieznaczny wzrost średniej wartości zawartej umowy dotacji z 24.706 zł w 2015 roku do 26.213 zł w roku omawianym. Znacząco spadło również przeciętne umorzenie pożyczki w 2016 r. i wynosiło 70.881 zł w porównaniu do 94.215 zł w 2015 r.

Tab. 7. Ilość i wartość zawartych umów pożyczek, dotacji i częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych oraz umorzeń w latach 2014 - 2016 (w zł).

Zawarte umowy	2014 r.		2015 r.		2016 r.	
	ilość	wartość	ilość	wartość	ilość	wartość
Pożyczki	128	98 126 115	105	53 288 620	101	29 798 990
Dotacje i przekazania śr. pjb	450	11 217 286	437	10 796 855	434	11 376 396
Częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych	79	665 927	176	1 203 958	167	1 424 851
Umorzenia	82	10 308 361	53	4 993 408	67	4 749 015

Wyplacone w 2016 r. środki finansowe na ochronę środowiska dotyczą w przeważającej części umów pożyczek i dotacji. Należy zaznaczyć, że część z nich stanowią umowy wieloletnie, z których wynikają zobowiązania do realizacji w latach następnych. Na koniec 2016 r. wielkość zobowiązań warunkowych z tytułu zawartych umów pożyczek, dotacji i dopłat do kredytów wyniosła 8.600.640 zł.

3. SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1047 ze zm.) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. z 2010 r., Nr 226, poz. 1479), WFOŚiGW w Lublinie sporządził na koniec 2016 r. roczne sprawozdanie finansowe, które było przedmiotem badania przez firmę Biuro Audytorskie Wojciech Sadowski w Lublinie. Sprawozdanie uzyskało pozytywną opinię biegłego rewidenta. Bilans oraz rachunek zysków i strat przedstawia tabela 8 i 9.

Tab. 8. Bilans na dzień 31.12.2016 r. i jego dynamika w porównaniu do stanu na dzień 31.12.2015 r.

L.p.	Wyszczególnienie	2015	2016	% 4 : 3
1	2	3	4	5
AKTYWA				
A	AKTYWA TRWAŁE	137 313 551	120 340 444	87,6
I	Wartości niematerialne i prawne	0	21 333	X
1	Inne wartości niematerialne i prawne	0	21 333	X
II	Rzeczowe aktywa trwałe	1 016 108	964 063	94,9
1	Środki trwałe	1 016 108	964 063	94,9
	Grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania)	95 838	95 838	100,0
	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	865 108	821 677	95,0
	Urządzenia techniczne i maszyny	37 094	39 209	105,7
	Środki transportu	9 025	0	0,0
	Inne środki trwałe	9 043	7 339	X
III	Należności długoterminowe	134 769 983	118 501 730	87,9
	Od pozostałych jednostek	134 769 983	118 501 730	87,9
IV	Inwestycje długoterminowe	1 527 460	853 318	55,9
	Udziały i akcje	1 527 460	853 318	55,9
B	AKTYWA OBROTOWE	117 716 742	135 017 420	114,7
I	Zapasy	0	0	X
II	Należności krótkoterminowe	53 534 446	47 843 763	89,4

	1	Należności od pozostałych jednostek	53 534 446	47 843 763	89,4
		z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty do 12 m-cy	77	77	100,0
		z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społ.	0	0	X
		inne	53 534 369	47 843 686	89,4
III		Inwestycje krótkoterminowe	64 101 765	87 004 756	135,7
	1	Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	64 101 765	87 004 756	135,7
		środki pieniężne w kasie i na rachunkach	6 101 765	4 504 756	73,8
		inne środki pieniężne	58 000 000	82 500 000	142,2
IV		Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	80 531	168 901	209,7
AKTYWA RAZEM			255 030 293	255 357 864	100,1

PASYWA

A	KAPITAŁ (FUNDUSZ) WŁASNY		229 364 698	236 068 527	102,9
	I	Kapitał (fundusz) podstawowy	209 275 827	218 997 219	104,6
	II	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	10 367 478	10 367 478	100,0
	III	Zysk (strata) netto	9 721 393	6 703 830	69,0
B	ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA		25 665 595	19 289 337	75,2
	I	Rezerwy na zobowiązania	0	0	X
		1 Pozostałe rezerwy	0	0	X
	II	Zobowiązania długoterminowe	18 835 033	12 435 033	66,0
		2 Wobec pozostałych jednostek	18 835 033	12 435 033	66,0
		kredyty i pożyczki	18 835 033	12 435 033	66,0
	III	Zobowiązania krótkoterminowe	6 830 562	6 854 304	100,3
		1 Wobec pozostałych jednostek	6 827 503	6 850 607	100,3
		kredyty i pożyczki	6 400 000	6 400 000	X
		inne zobowiązania finansowe	0	50 605	
		z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności do 12 m-cy	10 612	0	0,0
		z tytułu podatków, ceł ubezpieczeń i innych świadczeń	257 086	246 161	95,8
		z tytułu wynagrodzeń	159 805	153 841	96,3
		inne	0	0	X
		2 Fundusze specjalne	3 059	3 697	120,9
	IV	Rozliczenia międzyokresowe	0	0	X
		Inne rozliczenia międzyokresowe	0	0	X
PASYWA RAZEM			255 030 293	255 357 864	100,1

W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost aktywów Funduszu o 327 571 zł (0,1%). Jest to rezultat osiągniętego wyniku finansowego oraz spłaty pożyczki zaciągniętej w NFOŚiGW.

Należności z tytułu wypłaconych pożyczek zostały w bilansie wykazane w wartości netto, tzn. zostały skorygowane o utworzone rezerwy z tytułu pożyczek trudnych (pożyczkobiorcy w upadłości). Na koniec 2016 r. rezerwy te wyniosły 927.304 zł. W porównaniu do roku poprzedniego, nastąpił spadek należności z tytułu wypłaconych pożyczek o 21.955.274 zł (11,7%).

Majątek Funduszu jest finansowany w 92,4% przez fundusze własne oraz w 7,6% przez zobowiązania. Na koniec 2016 r. stan funduszu własnego wyniósł 236.068.527 zł.

Tab. 9. Rachunek zysków i strat za rok 2016 i jego dynamika w porównaniu do stanu na dzień 31.12.2015r.

L.p.	Wyszczególnienie	2015	2016	% 4 : 3
1	2	3	4	5
A.	Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi	23 031 298	20 909 775	90,8
I	Oplaty i kary ekologiczne	22 998 248	20 891 210	90,8
II	Pozostałe przychody	33 050	18 565	X
B.	Koszty działalności operacyjnej	22 091 484	21 727 501	98,4
I	Wydatki związane z finansowaniem ochrony środowiska	16 487 068	16 364 254	99,3
	- dotacje oraz dopłaty do oprocentowania kredytów	11 493 660	11 612 190	101,0
	- umorzenia ustawowe pożyczek	4 993 408	4 749 015	95,1
	- nagrody na rzecz ochrony środowiska	0	3 049	X
II	Koszty funkcjonowania organów i biura	5 604 416	5 363 247	95,7
C.	Zysk (strata) na sprzedaży (A - B)	939 814	-817 726	-87,0
D.	Pozostałe przychody operacyjne	1 083 951	732 078	67,5
I	Dotacje	1 033 511	663 494	64,2
II	Inne przychody operacyjne	50 440	68 584	136,0
E.	Pozostałe koszty operacyjne	4 319	8 687	201,1
F.	Zysk (strata) na działalności operacyjnej (C + D - E)	2 019 446	-94 335	-4,7
G.	Przychody finansowe	8 725 554	8 286 061	95,0
I	Dywidendy i udziały w zyskach	0	0	X
II	Odsetki	8 528 629	8 154 911	95,6
III	Zysk ze zbycia inwestycji	0	0	X
IV	Aktualizacja wartości inwestycji	196 725	131 150	X
V	Inne	200	0	X
H.	Koszty finansowe	1 023 607	1 487 896	145,4
I	Odsetki	252 426	230 592	91,4
II	Aktualizacja wartości inwestycji	771 181	674 142	87,4
III	Inne	0	583 162	X
I.	Zysk (strata) brutto z działalności gospodarczej (F + G - H)	9 721 393	6 703 830	69,0
J.	Podatek dochodowy	0	0	X
K.	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0	0	X
L.	Zysk (strata) netto (I-J-K)	9 721 393	6 703 830	69,0

W związku z obowiązującymi przepisami, do „przychodów ze sprzedaży i zrównanych z nimi” zaliczane są wpływy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz nadwyżki dochodów gmin z opłat i kar z tytułu ochrony środowiska, natomiast do kosztów działalności operacyjnej wliczone zostały wypłacone dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów, częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych oraz przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym, umorzenia pożyczek, a także koszty związane z utrzymaniem biura.

Wygenerowany zysk netto w wysokości 6.703.830 zł jest niższy od zysku z roku poprzedniego o 3.017.563 zł (31,0%). Został w całości przeznaczony na zwiększenie funduszu statutowego.

Przychody mające wpływ na wynik wyniosły 29.927.914 zł i były niższe od przychodów ubiegłego roku o 2.912.889 zł (8,9%).

Koszty mające wpływ na wynik wyniosły 23.224.084 zł i były wyższe od kosztów ubiegłego roku o 104.674 zł (0,5%).

Z tytułu pełnienia przez Fundusz roli Instytucji Wdrażającej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, otrzymano z budżetu państwa w ramach pomocy technicznej kwotę 663.494 zł jako częściowy zwrot wydatków poniesionych z tego tytułu.

IV. DZIAŁALNOŚĆ FUNDUSZU NA RZECZ POZYSKIWANIA I WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO – I i II OŚ PRIORYTETOWA

Rok 2016 był dziesiątym rokiem realizacji okresu programowania 2007 – 2013, w którym z Funduszu Spójności współfinansowane były między innymi projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Od 2007 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie, na mocy Porozumienia zawartego z Ministrem Środowiska, pełni rolę Instytucji Wdrażającej dla projektów z terenu województwa lubelskiego o wartości jednostkowej poniżej 25 mln euro, realizowanych w ramach dwóch osi priorytetowych POIiŚ, tj.: osi priorytetowej I - Gospodarka wodno-ściekowa oraz osi priorytetowej II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.

W minionym roku działania Funduszu były skoncentrowane na monitorowaniu prawidłowości zamknięcia projektów, przekazaniu płatności końcowych, weryfikacji osiągnięcia efektów rzeczowych i ekologicznych przez inwestycje oraz bieżącej sprawozdawczości w ramach wdrażanych priorytetów. Fundusz podpisał 13 aneksów do umów, rozwiązał 1 umowę o dofinansowanie, oceniał wnioski o płatność pod kątem formalnym, merytorycznym i rachunkowym, zlecał wypłatę unijnych środków finansowych i prowadził kontrole projektów. W 2016 r. poświadczono do Instytucji Pośredniczącej – Ministerstwa Środowiska, kwotę wydatków kwalifikowanych w wysokości 32,11 mln zł.

1. Oś priorytetowa I - Gospodarka wodno-ściekowa

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie jako Instytucja Wdrażająca w roku 2016 koordynował wdrażanie 17 projektów inwestycyjnych oraz 9 projektów przygotowawczych w ramach I osi priorytetowej, których łączny całkowity koszt stanowi 293 mln złotych, a dofinansowanie w ramach Funduszu Spójności wynosi 152,42 mln zł:

I. Projekty inwestycyjne:

- 1) „Kontynuacja budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Biłgoraju”, nr POIS.01.01.00-00-031/08 – beneficjent PGK Sp. z o.o. w Biłgoraju,
- 2) Modernizacja i rozbudowa gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Miejskiej Hrubieszów”, nr POIS.01.01.00-00-180/09 – beneficjent PGKiM Sp. z o.o. w Hrubieszowie,
- 3) „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Sól i Kolonia Sól”, nr POIS.01.01.00-00-030/08 – beneficjent Gmina Biłgoraj,
- 4) „Porządkowanie gospodarki ściekowej wzdłuż rz. Czerniejówka na terenie gm. Głusk w aglomeracji Lublin”, nr POIS.01.01.00-00-182/09 – beneficjent Gmina Głusk,

- 5) „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Chełmie wraz z rozbudową systemu wodno-kanalizacyjnego”, nr POIS.01.01.00-00-253/09 – beneficjent Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Chełmie,
- 6) „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dąbrowica”, nr POIS.01.01.00-00-254/09 – beneficjent Gmina Biłgoraj,
- 7) „Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin”, nr POIS.01.01.00-00-251/09 – beneficjent Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Dęblinie,
- 8) „Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Dereźnia Zagrody, Dereźnia Solska, Dereźnia Majdańska, Gromada”, nr POIS.01.01.00-00-243/12 – beneficjent Gmina Biłgoraj,
- 9) „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Rykach”, nr POIS.01.01.00-00-034/13 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Rykach,
- 10) „Przebudowa - modernizacja komunalnej oczyszczalni ścieków w Kraśniku”, nr POIS.01.01.00-00-044/13 – beneficjent Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kraśniku,
- 11) „Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Lublinie – etap II”, nr POIS.01.01.00-00-020/14 – beneficjent Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o. ,
- 12) „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracji Międzyrzec Podlaski”, nr POIS.01.01.00-00-019/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o. o. w Międzyrzeczu Podlaskim,
- 13) „Kontynuacja kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Janów Lubelski - etap IV”, nr POIS.01.01.00-00-022/14 – beneficjent Gmina Janów Lubelski,
- 14) „Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej w Świdniku, aglomeracja Lublin”, nr POIS.01.01.00-00-226/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Komunalne „PEGIMEK” Sp. z o. o. w Świdniku,
- 15) „Kontynuacja budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Biłgoraju – etap II”, nr POIS.01.01.00-00-227/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Biłgoraju,
- 16) „Modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w Tomaszowie Lubelskim”, nr POIS.01.01.00-00-251/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o. o. w Tomaszowie Lubelskim,
- 17) „Przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej w msc. Janów Lubelski”, nr POIS.01.01.00-00-022/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. w Janowie Lubelskim.

II. Projekty przygotowawcze:

- 1) „Opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Opole Lubelskie”, nr POIS.01.01.00-00-124/14 – beneficjent Gmina Opole Lubelskie,
- 2) „Kompleksowe przygotowanie dokumentacji projektowej, środowiskowej i analitycznej na potrzeby modernizacji oczyszczalni ścieków i budowy kanalizacji sanitarnej w Lubartowie”, nr POIS.01.01.00-00-125/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Lubartowie,

- 3) „Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z przepompownią centralną w Białej Podlaskiej”, nr: POIS.01.01.00-00-105/14 – beneficjent Białskie Wodociągi i Kanalizacja „WOD-KAN” sp. z o. o. w Białej Podlaskiej,
- 4) „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Parczew – Etap I”, nr POIS.01.01.00-00-123/14 – beneficjent Gmina Parczew,
- 5) „Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej w ramach projektu pn. Modernizacja i rozbudowa systemu odprowadzania ścieków oraz zaopatrzenia w wodę na terenie aglomeracji Dęblin – etap II”, nr POIS.01.01.00-00-102/14 – beneficjent Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. z siedzibą w Dęblinie,
- 6) „Rozbudowa kanalizacji sanitarnej wraz z modernizacją oczyszczalni ścieków w Krasnymstawie”, nr POIS.01.01.00-00-100/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Krasnymstawie,
- 7) „Opracowanie dokumentacji technicznej dla inwestycji planowanych w Lublinie w latach 2016 – 2020”, nr POIS.01.01.00-00-098/14 – beneficjent Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lublinie Sp. z o.o.,
- 8) „Opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Kraśnik”, nr POIS.01.01.00-00-234/14 – beneficjent Kraśnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Kraśniku,
- 9) „Przygotowanie dokumentacji projektowej dla potrzeb gospodarki ściekowej na terenie m. Biłgoraj”, nr POIS.01.01.00-00-233/14 – beneficjent Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o. o. w Biłgoraju.

W ramach I osi priorytetowej Instytucja Wdrażająca w 2016 r. zatwierdziła 17 wniosków o płatność na łączną kwotę wydatków kwalifikowanych 8,98 mln zł i przekazała beneficjentom środki finansowe w wysokości 7,63 mln zł.

Podpisano 13 aneksów do umów o dofinansowanie. Na wniosek beneficjenta projektu nr POIS.01.01.00-00-234/14 pn.: „*Opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Kraśnik*” - KPWiK Sp. z o.o. w Kraśniku rozwiązano 1 umowę o dofinansowanie.

W ramach powierzonych zadań Fundusz przeprowadził 3 kontrole na zakończenie realizacji projektów na miejscu, 11 kontroli na zakończenie realizacji projektów na dokumentach oraz 1 kontrolę trwałości projektu.

Dodatkowo przeprowadzono 3 kontrole zgodności udzielanych przez beneficjentów zamówień z ustawą Prawo Zamówień Publicznych.

2. Oś priorytetowa II - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

W ramach II osi priorytetowej w roku 2016 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie koordynował wdrażanie 3 projektów inwestycyjnych, których łączny całkowity koszt stanowi 201,18 mln zł. Dofinansowanie w/w projektów ze środków Funduszu Spójności wynosi 103,76 mln zł:

1. „Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych regionu chełmskiego i rekultywacja składowisk odpadów”, nr POIS.02.01.00-00-008/09 – beneficjent PGO Sp. z o.o. w Chełmie,
2. „Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Dębowcu”, nr POIS.02.01.00-00-018/09 – beneficjent PGK Sp. z o.o. w Zamościu,
3. „Budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów dla regionu Biała Podlaska”, nr POIS.02.01.00-00-017/09 – beneficjent BWiK Sp. z o.o. w Białej Podlaskiej

Wszystkie wymienione wyżej projekty zostały zakończone w latach ubiegłych, wszystkie otrzymały środki w ramach płatności końcowych. W 2016 r. Fundusz w ramach obowiązków Instytucji Wdrażającej monitorował trwałość tych projektów zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie i w związku z treścią art. 57 ust. 1 rozporządzenia 1083/2006. Przeprowadzono min. kontrolę trwałości projektu nr POIS.02.01.00-00-017/09.

Należy podkreślić, iż działania Funduszu w 2016 r. były również skoncentrowane na opracowaniu końcowego sprawozdania z wdrażania priorytetów, przygotowaniu informacji dotyczących zaplanowanych i zrealizowanych płatności oraz przekazywaniu wszelkich wymaganych informacji pozwalających na sprawne zamknięcie Programu.

Działania Funduszu związane z wdrażaniem projektów i zamykaniem POiŚ wspierane były środkami dotacji celowej przyznanej instytucji przez Ministra Środowiska na podstawie zawartej umowy. W 2016 r. Fundusz otrzymał zwrot poniesionych wydatków w wysokości 313.231,49 zł.

V. DZIEDZINY FINANSOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA

1. OCHRONA WÓD

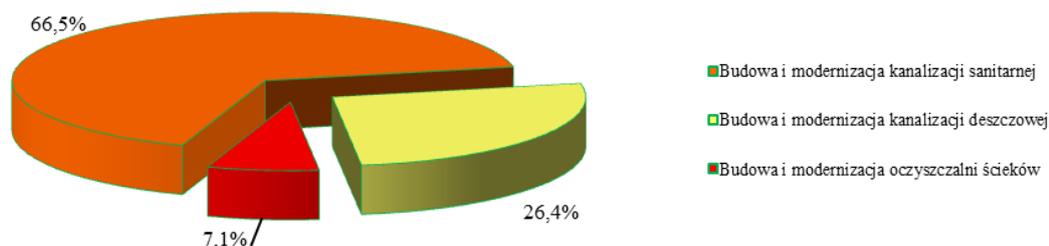
W dziale *ochrona wód* Fundusz zawarł w 2016 r. 96 umów na łączną kwotę 11.242.146 zł, w tym 31 umów pożyczek na kwotę 10.904.130 zł, 1 umowę dotacji na kwotę 15.000 zł, 1 umowę w sprawie przekazania środków państwowej jednostce budżetowej na kwotę 100.000 zł oraz 63 dopłaty do spłaty kapitału kredytów zaciągniętych w Banku Ochrony Środowiska na kwotę 223.016 zł.

Koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na postawie umów zawartych w 2016 r. wyniósł ogółem 16.219.007 zł. Udział pomocy Funduszu w przedsięwzięciach w dziale *ochrona wód* stanowił średnio 69,3% kosztów całkowitych zadań.

W 2016 r. na *ochronę wód* wydatkowano łącznie kwotę 11.763.406 zł, w tym 11.417.143 zł w formie pożyczek, 15.000 zł w formie dotacji, 223.016 zł w formie częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych, 100.000 zł przekazano państwowej jednostce budżetowej oraz 8.247 zł w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych. Wielkość dofinansowania w formie zwrotnej stanowiła 97,1% wypłat w tym dziale. Pozostałe 2,9% wypłat stanowiło dofinansowanie w formie bezzwrotnej. Część wydatków stanowiły zobowiązania z umów zawartych przed rokiem sprawozdawczym. Z tego tytułu przekazano w formie pożyczek kwotę 2.782.167 zł oraz w formie dopłat do odsetek kwotę 8.247 zł. Szczegółową strukturę wydatków poniesionych w 2016 r. w dziale *ochrona wód* przedstawiono w tab. 10 i na wykresie 13.

Tab. 10. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *ochrona wód* wg kierunków finansowania (w zł i %)

Cel wydatków	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Dopłaty do kredytów bankowych	Razem	Udział %
Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej	7 815 599	0	0	8 042	7 823 641	66,5
Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej	3 104 544	0	0	0	3 104 544	26,4
Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków	497 000	15 000	100 000	223 221	835 221	7,1
Razem	11 417 143	15 000	100 000	231 263	11 763 406	100,0

Wykres 13. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona wód* wg kierunków finansowania

Jak wynika z powyższych danych najczęściej środków – 7.815.599 zł - przeznaczono na budowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej. W 2016 roku zakończono 19 inwestycji w tym zakresie, w ramach których wybudowano 83,2 km oraz zmodernizowano 0,75 km sieci kanalizacji sanitarnej.

Znaczne środki – 3.104.544 zł, wyłącznie w formie pożyczek – wydatkowano na budowę i modernizację kanalizacji deszczowej. W ramach tej pomocy wybudowano kanalizację deszczową w Lublinie o łącznej długości 3,49 km, Zamościu o łącznej długości 1,38 km oraz Krasnymstawie – 0,53 km i Rykach – 0,34 km. Udzielono także pożyczki Gminie Lublin na budowę dwóch zbiorników retencyjno-infiltracyjnych zbierających wody opadowe z osiedla Lipniak, o łącznej pojemności max. 6785 m³, mających na celu zminimalizowanie odpływu oczyszczonych wód deszczowych do Cieku spod Konopnicy oraz zwiększenie infiltracji do wód podziemnych. Ponadto Miasto Łuków otrzymało pożyczkę na budowę separatora substancji ropopochodnych na wylocie z kolektora burzowego do rzeki Krzna.

Kolejnym kierunkiem wydatków były zadania polegające na budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków, na który wydatkowano kwotę 835.221zł.

W ramach tej pomocy 410.000 zł przeznaczono na prace modernizacyjne w czterech oczyszczalniach ścieków w: Nałęczowie, Łukowej, Wohyniu oraz Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Potoczku. Oczyszczalnia w Nałęczowie została wyposażona w dodatkowy biofiltr do neutralizacji lotnych związków organicznych i innych odorów uciążliwych dla otoczenia. Zakład Komunalny PRYZMAT Spółka z o.o. w Wohyniu przeprowadził prace modernizacyjne w oczyszczalni ścieków w Wohyniu, zwiększając jej przepustowość o 125 m³/d. W celu podniesienia efektywności oczyszczania ścieków w oczyszczalni w Łukowej zmodernizowano system napowietrzania ścieków. Mając na uwadze zły stan techniczny istniejącej oczyszczalni ścieków Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Potoczku przeprowadził gruntowną przebudowę oczyszczalni w oparciu o technologię zanurzonego złoża biologicznego przedmuchiwane sprężonym powietrzem.

Kolejne środki w kwocie 425.221 zł przeznaczono na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Kwotę 187.000 zł w formie pożyczek przekazano Gminie Rejowiec Fabryczny i Uścimów oraz 15.000 zł w formie dotacji dla Uniwersytetu Przyrodniczego na monitoring funkcjonowania hybrydowych hydrofitowych oczyszczalni ścieków w osadach leśnych na terenie Roztoczańskiego i Poleskiego Parku Narodowego. W ramach współpracy z Bankiem Ochrony Środowiska przekazano kwotę 223.221 zł przeznaczoną dla osób fizycznych na realizację przydomowych oczyszczalni ścieków zł, z czego 223.016 zł stanowiły dopłaty do częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych, a 205 zł dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych.

Sumaryczne efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w 2016 r. w wyniku współfinansowania przez Fundusz zadań z dziedziny *ochrony wód* przedstawia tab. 11.

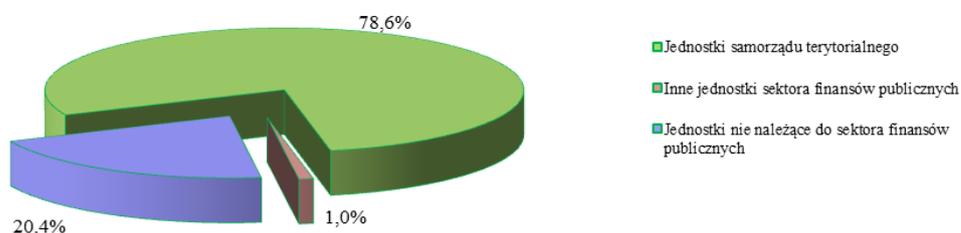
Tab. 11. Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale *ochrona wód* w 2016 r.

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane z umów zawartych w 2016 r.	Efekty uzyskane w 2016 r. z umów wcześniej zawartych	Efekty uzyskane w 2016 r. /sumaryczne/
Ilość zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.	4	0	4
Wzrost przepustowości oczyszczalni ścieków	tys. m ³ /d	0,13	0	0,13
Budowa kanalizacji sanitarnej	km	25,38	57,82	83,20
Modernizacja kanalizacji sanitarnej	km	0,75	0	0,75
Budowa i modernizacja kanalizacji deszczowej	km	2,81	2,93	5,74
Przydomowe oczyszczalnie ścieków	ilość	87	0	87
łączna przepustowość	m ³ /d	65,09	0	65,09

Głównym beneficjentem Funduszu w realizacji zadań związanych z *ochroną wód* w 2016 r. były jednostki samorządu terytorialnego, które uzyskały 78,6% środków wydatkowanych w omawianym dziale. W tab. 12 i na wykresie 14 przedstawiono strukturę pomocy finansowej wg statusu prawnego kontrahentów.

Tab. 12. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *ochrona wód* wg statusu prawnego kontrahentów (zł i %).

Rodzaj kontrahenta	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Dopłaty do kredytów bankowych	Razem	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	9 235 966	0	0	8 042	9 244 008	78,6
Inne jednostki sektora finansów publicznych	0	15 000	100 000	0	115 000	1,0
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	2 181 177	0	0	223 221	2 404 398	20,4
Razem	11 417 143	15 000	100 000	231 263	11 763 406	100,0

Wykres 14. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona wód* wg statusu prawnego kontrahentów

Podobnie jak w latach ubiegłych Fundusz wspierał realizację zobowiązań środowiskowych w obszarze ochrony wód, wynikających z prawa Unii Europejskiej poprzez

dofinansowanie zadań ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Na zadania te przekazano kwotę 6.138.951 zł.

W ramach tego programu w 2016 r. na terenie 8 aglomeracji wybudowano 58,66 km kanalizacji sanitarnej oraz przeprowadzono modernizację 0,75 km kanalizacji sanitarnej. Najwięcej kanalizacji sanitarnej wybudowano w aglomeracjach: Biłgoraj (37,67 km), Jastków (8,19 km), Lublin (5,85 km), Łuków (3,15 km), Tomaszów Lubelski (2,11 km). Ponadto przeprowadzono niezbędne prace modernizacyjne w oczyszczalni ścieków w Wohyniu, które zwiększyły jej dotychczasową przepustowość o 125 m³/d.

2. GOSPODARKA WODNA

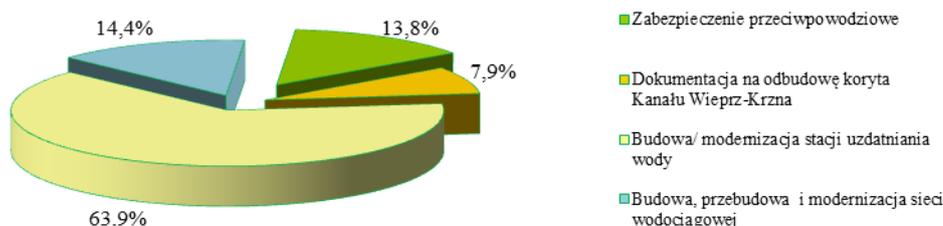
W dziale *gospodarka wodna* Fundusz zawarł 26 umów na łączną kwotę 5.027.920 zł, w tym 9 umów pożyczkowych na kwotę 2.905.287 zł, 16 umów dotacji na kwotę 2.042.977 zł oraz 1 umowę w sprawie przekazania środków państwowej jednostce budżetowej na kwotę 79.656 zł.

Koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na podstawie zawartych umów wyniósł 7.598.539 zł. Udział pomocy finansowej Funduszu w omawianym dziale stanowił średnio 66,1% kosztów całkowitych zadań.

Ogółem na *gospodarkę wodną* wydatkowano kwotę 10.177.001 zł, z czego 7.956.429 zł stanowiły pożyczki, 2.010.977 zł - dotacje, 209.595 zł - przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym (tab. 13, wyk. 15). Zobowiązania z umów z lat poprzednich wyniosły 5.315.581 zł, w tym 15.000 zł z umów dotacyjnych, 5.170.642 zł z umów pożyczkowych oraz 129.939 zł z przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym.

Tab. 13. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016r. w dziale *gospodarka wodna* wg kierunków finansowania (w zł i %).

Cel wydatków	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Razem	Udział %
Zabezpieczenie przeciwpowodziowe	0	1 192 000	209 595	1 401 595	13,8
Dokumentacja na odbudowę koryta Kanału Wieprz-Krzna oraz Rowu Granicznego (S-R)	0	803 977	0	803 977	7,9
Budowa/ modernizacja stacji uzdatniania wody	6 500 591	0	0	6 500 591	63,9
Budowa, przebudowa i modernizacja sieci wodociągowej	1 455 838	15 000	0	1 470 838	14,4
Razem	7 956 429	2 010 977	209 595	10 177 001	100,0

Wykres 15. Struktura pomocy finansowej w dziale *gospodarka wodna* wg kierunków finansowania

Pożyczki były wypłacone na dofinansowanie budowy stacji uzdatniania wody w Bogdance realizowanej przez „Łęczyńską Energetykę” Sp. z o.o. w Bogdance, na modernizację stacji uzdatniania wody w Krzydziej i Lubyczy Królewskiej oraz na rozbudowę sieci wodociągowej w Łomazach i na terenie gminy Głusk.

W formie dotacji dofinansowano działania związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym m.in.: remont dwóch jazów koźlowych w Urzędowie na rzece Urzędówka i w m. Łysaków na rzece Ciemięga, dwóch jazów żelbetowych (jeden na rzece Okrzejka, drugi na rzece Huczwa), zabudowę wyrw w skarpach rzeki Czarna Łada, zabudowę wyrw w skarpach rzeki Gorajec, remont przepustu na rzece Jędrzejówka, konserwację gruntowną Cieku S, zabezpieczenie prawego brzegu zbiornika wodnego Nielisz przed abrazją oraz opracowanie dokumentacji projektowej na odbudowę i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz-Krzna i przebudowę rowu S-R (Rów Graniczny) dla pełnienia funkcji przeciwpowodziowej dla mieszkańców wsi Jacków i Janowice w gm. Mełgiew.

W ramach przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym (RZGW w Warszawie) dofinansowano odbudowę i konserwację koryta rzeki Wieprz w gminie Tarnawatka.

Sumaryczne efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w 2016 r. w wyniku współfinansowania przez Fundusz zadań z dziedziny *gospodarka wodna* przedstawia tab. 14.

Tab. 14. Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale *gospodarka wodna* w 2016 r.

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane z umów zawartych w 2016 r.	Efekty uzyskane w 2016 r. z umów wcześniej zawartych	Efekty uzyskane w 2016 r. /sumaryczne/
Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	10,43	3,53	13,96
Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	0,41	0	0,41
Długość odcinka regulowanej rzeki lub cieku	km	10,43	2,33	12,76
Wzrost wydajności stacji uzdatniania wody	tys.m ³ /d	0	3, 982	3, 982
Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, w tym:				
- liczba ludności objętej środkami ochrony przeciwpowodziowej,	osoby	980	0	980
- powierzchnia obszaru chronionego przed powodzią	ha	776	180	956

W 2016 roku wbudowano 13,96 km sieci wodociągowej - 10,43 km w gminie Łomazy i 3,53 km w gminie Biłgoraj - oraz zmodernizowano sieć wodociągową na długości 0,41 km w Krasnymstawie.

„Łęczyńska Energetyka” Sp. z o.o. w Bogdance zakończyła w 2016 roku budowę stacji uzdatniania wody w Bogdance o wydajności 5 532 m³/dobę. Stacja pracuje w zamkniętym obiegu wody, produkuje wodę pitną, wodę technologiczną dla ciepłowni i centralnej stacji klimatyzacji podziemnych wyrobisk górniczych oraz wodę do celów przeciwpowodziowych dla kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A.

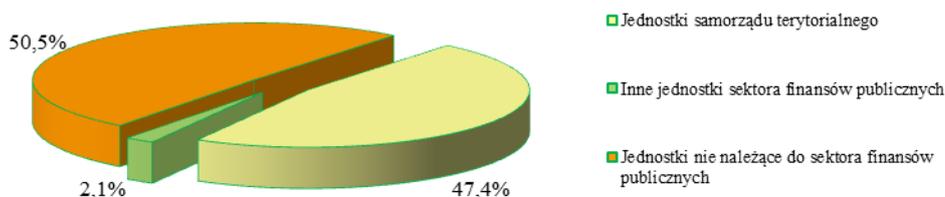
Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Lublinie zakończył wszystkie przedsięwzięcia inwestycyjne związane z ochroną przeciwpowodziową realizowane w ubiegłym roku, m.in. dokonał regulacji rzek i cieków na długości 10,43 km rzek: Okrzejka, Czarna Łada, Huczwa, Jędrzejówka, Gorajec, Cieku S i Urzędówka.

Odbudowano również koryto rzeki Wieprz na długości 2,33 km oraz przeprowadzono jego konserwację na długości 2,55 km na terenie gminy Tarnawatka realizowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Kontrahentami Funduszu w realizacji zadań związanych z *gospodarką wodną* były głównie jednostki samorządu terytorialnego i jednostki nie należące do sektora finansów publicznych.

Tab. 15 Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016r. w dziale *gospodarka wodna* wg statusu prawnego kontrahentów (zł i %).

Rodzaj kontrahenta	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Razem	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	2 825 281	1 995 977	0	4 821 258	47,4
Inne jednostki sektora finansów publicznych	0	0	209 595	209 595	2,1
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	5 131 148	15 000	0	5 146 148	50,5
Razem	7 956 429	2010 977	209 595	10 177 001	100,0

Wykres 16. Struktura pomocy finansowej w dziale *gospodarka wodna* wg statusu prawnego kontrahentów

3. OCHRONA POWIETRZA

W dziale *ochrona powietrza* Fundusz zawarł 176 umów na łączną kwotę 11.726.099 zł, współfinansując zadania, których celem było zmniejszenie zanieczyszczeń atmosfery. W tej liczbie było 50 umów pożyczkowych na kwotę 9.493.901 zł, 17 umów dotacji na kwotę 478.825 zł, 5 umów przekazania środków państwowej jednostce budżetowej na kwotę 551.538 zł oraz 104 dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych udzielanych przez BOŚ S.A. na inwestycje realizowane przez osoby fizyczne polegające na budowie mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii. Na ten cel przeznaczono 1.201.835 zł. Przekazywano również środki z tytułu umów zawartych w latach poprzednich.

Ogółem na *ochronę powietrza* wydatkowano kwotę 13 687 250 zł, w tym 11.447.779 zł w formie pożyczek, 478.825 zł w formie dotacji, 3.315 zł w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych a 1.205.793 zł przekazano jako dotacje na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych udzielanych przez BOŚ S.A. Państwowym jednostkom budżetowym przekazano 551.538 zł. Część środków przekazano na podstawie umów zawartych przed rokiem sprawozdawczym. Z tego tytułu wypłacono kwotę 3.389.985 zł.

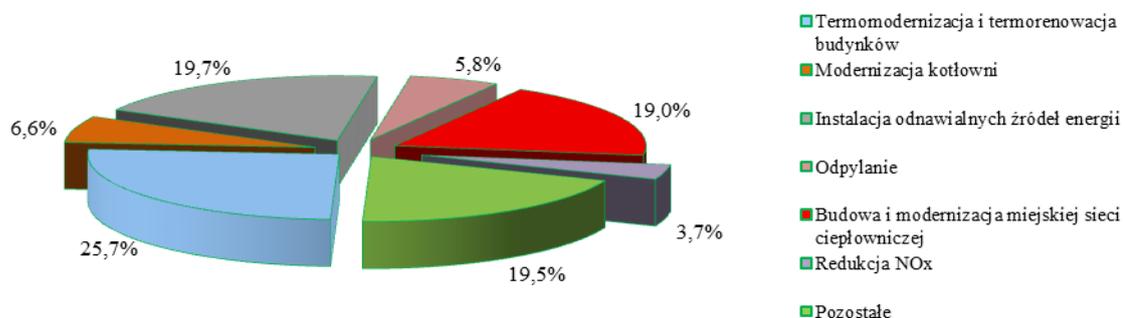
W roku 2016 Fundusz uruchomił projekt dofinansowania dla osób fizycznych pn. EKODOM. Celem projektu jest ograniczenie lub uniknięcie emisji do atmosfery szkodliwych gazów i pyłów oraz upowszechnienie nowoczesnych technologii służących ograniczeniu niskiej emisji na terenie województwa lubelskiego. Projekt skierowany jest do

osób fizycznych posiadających tytuł prawny do nieruchomości, które są zainteresowane modernizacją kotłowni lub budową odnawialnych źródeł energii. Mogą one zaciągnąć w funduszu niskooprocentowaną pożyczkę na 100% kosztów inwestycji, która może być częściowo umorzona. W pierwszym naborze do Funduszu wpłynęło 109 wniosków na kwotę 2.596.904zł, do końca roku zawarto 24 umowy.

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych w 2016 r. w dziale *ochrona powietrza* przedstawiono w tab. 16 oraz na wykresie 17.

Tab. 16. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *ochrona powietrza* wg kierunków finansowania (w zł i %)

Cel wydatków	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Dopłaty do kredytów bankowych	Razem	Udział %
Termomodernizacja i termorenowacja budynków	2 893 627	310 825	310 000	1 241	3 515 694	25,7
Modernizacja kotłowni	762 231	135 000	0	504	897 734	6,6
Instalacja odnawialnych źródeł energii	1 406 836	33 000	50 000	1 207 094	2 696 930	19,7
Odpylanie	791 095	0	0	0	791 095	5,8
Budowa i modernizacja miejskiej sieci ciepłowniczej	2 598 990	0	0	0	2 598 990	19,0
Redukcja NO _x	510 000	0	0	0	510 000	3,7
Pozostałe	2 485 000	0	191 538	269	2 676 807	19,5
Razem	11 447 779	478 825	551 538	1 209 108	13 687 250	100

Wykres 17. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona powietrza* wg kierunków finansowania

Najwięcej środków, 3.515.694 zł Fundusz przeznaczył na termomodernizację i termorenowację budynków użyteczności publicznej. Były to głównie budynki będące własnością samorządów, min.: szkoły, budynki będące własnością stowarzyszeń i państwowych jednostek budżetowych takich jak komisariaty policji i inne. Wykonano termomodernizację budynku Szkoły Podstawowej w Warszawiakach, termorenowację kamienicy przy ul. Rybnej 4 w Lublinie i budynków OSP w Kolonii Kępie, OSP Ryczydół-Dobrowola, OSP w Majdanie Borzechowskim, a także budynku plebanii Parafii Rzymskokatolickiej w Olchowcu i budynku katechetycznego w Szastarce. Państwowe jednostki budżetowe otrzymały dotacje na termomodernizację budynku Prokuratury Rejonowej w Janowie Lubelskim i Komisariatu Policji w Żmudzi.

Kwotą 2.696.930 zł dofinansowano budowę odnawialnych źródeł energii. W ramach tych wydatków dofinansowano instalację paneli fotowoltaicznych na potrzeby Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Janowie Lubelskim i w Kraśniku, instalację paneli fotowoltaicznych w Komisariacie Policji w Żmudzi, wykonano instalacje fotowoltaiczne w 50 autobusach komunikacji miejskiej w Lublinie co przyczyniło się do zmniejszenia zużycia paliwa i emisji toksycznych spalin do atmosfery. Przeznaczono także środki na budowane przez osoby fizyczne mikroinstalacje typu prosumenckiego na potrzeby gospodarstw domowych. Fundusz udzielał dofinansowania poprzez BOŚ w ramach dopłat do kredytów bankowych. W odpowiedzi na duże zainteresowanie społeczne, uruchomiono również na ten cel, nowy projekt pn. EKODOM realizowany bezpośrednio ze środków Funduszu.

Na budowę i modernizację miejskiej sieci ciepłowniczej przeznaczono 2.598.990 zł. Były to pożyczki na modernizację sieci ciepłych dla przedsiębiorstw energetyki ciepłej w Puławach, Chełmie, Białej Podlaskiej i Lublinie.

897.734zł. przeznaczono na modernizację kotłowni. W ramach tych środków zmodernizowano kotłownie w Szkole Podstawowej w Tarnogrodzie, Szkole Podstawowej w Godziszowie Drugim, w Przedszkolu w Stoczku Łukowski. Rozpoczęto program dofinansowania przeznaczony dla mieszkańców Zamościa na wymianę starych systemów grzewczych, a także przekazano środki bezpośrednio osobom fizycznym w ramach projektu EKODOM.

Fundusz finansował również instalacje odpylania spalin kotłów OR nr 5 i nr 2 w Spółdzielni Mleczarskiej „Bieluch” w Chełmie i system odpylania w Krasnostawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

W 2016 roku zakończono zadanie „Dostosowanie do wymagań dyrektywy IED poprzez zabudowę instalacji redukcji tlenków azotu w technologii SNCR na 3 kotłach parowych w „Megatem” EC-Lublin Sp. z o.o.”, w wyniku tej realizacji osiągnięto efekt ekologiczny w postaci redukcji 139,7 Mg tlenków azotu rocznie.

Pozostałe środki w wysokości 2.676.807 zł wydano na inne przedsięwzięcia, głównie budowę energooszczędnego oświetlenia ulicznego dróg w miejscowościach: Zemborzyce Tereszyńskie, Tereszyn, Radawiec Duży oraz oświetlenia ulicznego na terenie miasta Zamość.

Sumaryczne efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane wskutek przekazania pomocy finansowej na zadania dotyczące ochrony powietrza przedstawia tab. 17.

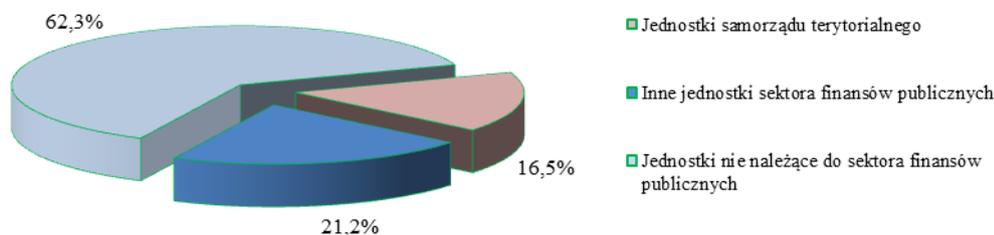
Tab. 17. Efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w dziale *ochrona powietrza* w 2016 r.

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane z umów zawartych w 2016 r.	Efekty uzyskane w 2016 r. z umów wcześniej zawartych	Efekty uzyskane w 2016 r. /sumarycznie/
Ograniczenie emisji:				
dwutlenku siarki	Mg/rok	4,961	0,111	5,072
pyłów ogółem	Mg/rok	18,52	0,604	19,124
tlenków azotu	Mg/rok	1,785	140,283	142,068
tlenku węgla	Mg/rok	13,042	2,432	15,474
dwutlenku węgla	Mg/rok	2 286,928	168,810	2 455,738
Budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej	m	1 887,5	0	1 887,5
Ilość wytworzonej energii elektrycznej	kWh	386 511,56	0	386 511,56
Ograniczenie zużycia energii	GJ/rok	14 597,595	2 017,520	16 615,115

Strukturę pomocy finansowej w dziale ochrona powietrza wg statusu prawnego kontrahentów ilustruje tab. 18 i wykres 18.

Tab. 18. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale ochrona powietrza wg statusu prawnego kontrahentów (zł i %).

Rodzaj kontrahenta	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Dopłaty do kredytów bankowych	Razem	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	2 189 716	72 825	0	0	2 262 541	16,5
Inne jednostki sektora finansów publicznych	2 349 934	0	551 538	0	2 901 472	21,2
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	6 908 129	406 000	0	1 209 108	8 523 237	62,3
Razem	11 447 779	478 825	551 538	1 209 108	13 687 250	100

Wykres 18. Struktura pomocy finansowej w dziale ochrona powietrza wg statusu prawnego kontrahentów

4. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GOSPODARKA ODPADAMI

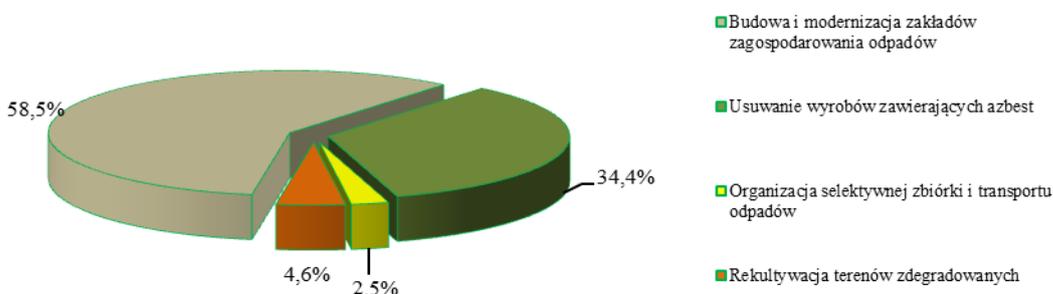
W 2016 roku Fundusz zawarł 116 umów na kwotę 9.222.056 zł na dofinansowanie zadań, których celem była ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami. Zawarto 6 umów pożyczkowych na kwotę 5.517.413 zł oraz 110 umów dotacyjnych na kwotę 3.704.643 zł. Większość umów dotacyjnych to umowy dotyczące realizacji programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony Środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW „Część 1 –Usuwanie wyrobów zawierających azbest” na lata 2016-2017”. W ramach tego programu w 2016 r. Fundusz zawarł 103 umowy z jednostkami samorządu terytorialnego. Dzięki współpracy z NFOŚiGW, dotacje w 100 % pokrywały koszty kwalifikowane (tj. koszty demontażu, transportu oraz koszty unieszkodliwiania wyrobów i odpadów zawierających azbest), po 50% ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW oraz ze środków WFOŚiGW w Lublinie.

W roku sprawozdawczym na ochronę powierzchni ziemi i gospodarkę odpadami łącznie wydatkowano kwotę 6.159.746 zł., wyłącznie z tytułu umów zawartych w 2016 r. W formie pożyczek wypłacono kwotę 3.994.413 z, a w formie dotacji kwotę 2.165.333 zł w tym 1.215.800 zł jako udział WFOŚiGW w Lublinie w realizacji programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony Środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW „Część 1 –Usuwanie wyrobów zawierających azbest” na lata 2016-2017”.

W prezentowanych niżej zestawieniach finansowych nie została uwzględniona kwota 1.215.800 zł przekazana przez NFOŚiGW na usuwanie wyrobów zawierających azbest. Przeznaczenie środków wydatkowanych na *ochronę powierzchni ziemi i gospodarkę odpadami* ilustrują tab.19 i wykres 19.

Tab. 19. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami* wg kierunków finansowania (w zł i %)

Cel wydatków	Pożyczki	Dotacje	Razem	Udział %
Budowa i modernizacja zakładów zagospodarowania odpadów	3 600 000	0	3 600 000	58,5
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	0	2 117 976	2 117 976	34,4
Organizacja selektywnej zbiórki i transportu odpadów	158 083	0	158 083	2,5
Rekultywacja terenów zdegradowanych	236 330	47 357	283 687	4,6
Razem	3 994 413	2 165 333	6 159 746	100

Wykres 19. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami* wg kierunków finansowania

Jak wynika z powyższych danych najwięcej środków finansowych 3,6 mln zł - wyłącznie w formie pożyczek przeznaczono na budowę i modernizację zakładów zagospodarowania odpadów. W ramach tej pomocy pożyczkę w wysokości ponad 2,5 mln zł otrzymał Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego Sp. z o.o. na rozbudowę Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego. W zakresie tego zadania została wybudowana kompostownia, która pozwoliła na zwiększenie wydajności biologicznego przetwarzania odpadów zmieszanych o 9.700 Mg/rok.

Wojewódzki Fundusz dofinansował także budowę kwatery składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Korczowie, realizowaną przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju. W ramach tego zadania wybudowano i przekazano do eksploatacji kwaterę składowiska o pojemności 170.693 m³. Łączna kwota udzielonej przez Fundusz pożyczki wyniosła 1.903.000 zł, z czego w roku 2016 wypłacono 1.001.000 zł, a w 2017 roku 902.000 zł.

Następnie ponad 2 mln zł wydatkowano w formie dotacji na usuwanie wyrobów zawierających azbest. Większość tych środków (57,4%) otrzymały jednostki samorządu terytorialnego w ramach programu priorytetowego NFOŚiGW pod nazwą „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony Środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW „Część 1 –Usuwanie wyrobów zawierających azbest” na lata 2016-2017”. Z zaplanowanej w umowie z NFOŚiGW kwoty 1.307.456 zł wykorzystano 1.215.800 zł, co

pokryło 50% wydatków poniesionych przez JST na usuwanie azbestu z obiektów należących do osób fizycznych oraz z obiektów własnych gmin. Pozostałe 50% kosztów w kwocie 1.215.800 zł zrefundowano ze środków Funduszu. Łącznie na podstawie 98 umów dotacyjnych wypłacono 2.431.601 zł uzyskując w ten sposób efekt ekologiczny w postaci unieszkodliwienia 6.001,279 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 3.000,639 Mg zaewidencjonowano na rzecz Funduszu.

Poza programem usuwania wyrobów zawierających azbest realizowanym wspólnie z NFOŚiGW, kwotę 900.000 zł przekazano na dofinansowanie części wkładu własnego Województwa Lubelskiego w wykonanie zadania pn. „*Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania*” realizowanego przy wsparciu Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy. W ramach tego programu unieszkodliwiono w 2016 r. na terenie województwa lubelskiego 27 534,594 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 2 054 Mg zaewidencjonowano na rzecz Funduszu

Ponadto Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Baranowie otrzymała dotację w kwocie 2.175 zł na unieszkodliwienie ze swoich budynków 15 Mg wyrobów azbestowych. Łącznie wydatki poniesione przez WFOŚiGW w Lublinie na usuwanie wyrobów zawierających azbest wniosły 3.333.775 zł (w tym 1.215.800 zł ze środków przekazanych przez NFOŚiGW), co pozwoliło na unieszkodliwienie 33.550,873 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego 5 069,642 Mg zaewidencjonowano na rzecz Funduszu.

Na organizację selektywnej zbiórki i transportu odpadów przeznaczono (wyłącznie w formie pożyczek) kwotę 158.083 zł. Pożyczkę na zakup pojemników do selektywnej zbiórki przekazano Gminie Leśniowice (34.500 zł) oraz Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie (123.582 zł).

Kolejnym wydatkiem w omawianym dziale było dofinansowanie w wysokości 283.687 zł przeznaczone na rekultywację terenu wyeksploatowanych składowisk odpadów komunalnych. Środki w formie pożyczki przeznaczono dla Gminy Batorz na zamknięcie i rekultywację składowiska odpadów komunalnych w Batorzu Drugim (68.330 zł) oraz dla Przedsiębiorstwa Usług i Inżynierii Komunalnej Sp. z o.o. w Łukowie na rekultywację składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Łukowie (w roku 2016 wypłacono 168.000 zł, całkowita kwota udzielonej pożyczki to 789.000 zł).

Ponadto Gminy: Bełżyce, Niedzwica Duża, Strzyżewice, Bychawa i Łopiennik Górny otrzymały dotacje (łącznie 47.357 zł) na likwidację tzw. „dzikich wysypisk”.

W tab.20 przedstawiono efekty rzeczowe i ekologiczne uzyskane w 2016 r. w dziale *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami*.

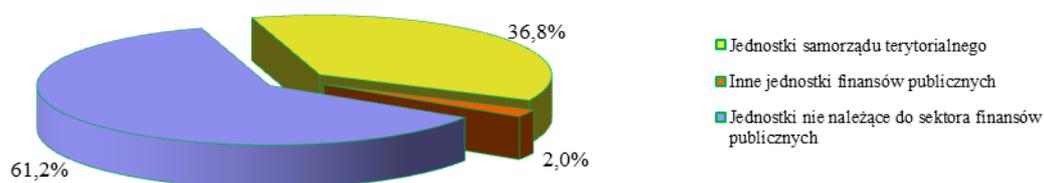
Tab. 20. Efekty ekologiczne i rzeczowe uzyskane w 2016 r. w dziale *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami*.

Wyszczególnienie	Jednostki	Efekty uzyskane z umów zawartych w 2016 r.	Efekty uzyskane w 2016 r. z umów wcześniej zawartych	Efekty uzyskane w 2016 r. /sumarycznie/
Rozbudowa i modernizacja zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	2	0	2
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Mg	5 069,639	0	5 069,639
Zakup pojemników do gromadzenia odpadów komunalnych	szt.	685	0	685
Ograniczenie wytwarzania odpadów przez zmianę technologii	Mg/rok	0	4 142	4 142
Rekultywacja terenów zdegradowanych	m ²	42 654	0	42 654

Szczegółowy podział środków w tym dziale wg statusu prawnego kontrahentów ilustruje tab. 21 i wykres 20.

Tab. 21. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami* wg statusu prawnego kontrahentów (zł i %).

Rodzaj kontrahenta	Pożyczki	Dotacje	Razem	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	102 830	2 163 158	2 265 988	36,8
Inne jednostki finansów publicznych	123 582	0	123 582	2,0
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	3 768 000	2 175	3 770 175	61,2
Razem	3 994 412	2 165 333	6 159 745	100,0

Wykres 20. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami* wg statusu prawnego kontrahentów

Jak widać z powyższych danych, głównymi beneficjentami Funduszu w obszarze gospodarki odpadami były jednostki nienależące do sektora finansów publicznych (najczęściej spółki komunalne), którym przekazano w 2016 r. 61,2% środków finansowych, a także jednostki samorządu terytorialnego, którym przekazano 36,8% środków finansowych dostępnych w omawianym dziale.

5. OCHRONA PRZYRODY

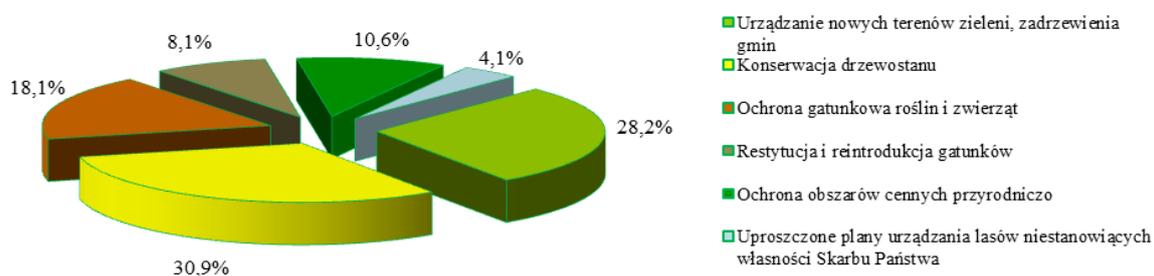
W roku sprawozdawczym, w związku z realizacją zadań związanych z *ochroną przyrody* Fundusz zawarł 112 umów na ogólną kwotę 1.488.217 zł, w tym 108 umów dotacji na kwotę 1.313.217 zł, 3 umowy przekazania środków finansowych państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 115.000 zł oraz 1 umowę pożyczki na kwotę 60.000 zł.

Łączny koszt dofinansowywanych zadań wyniósł 3.370.015 zł. Udział pomocy Funduszu stanowił więc 44,2 % tych kosztów.

W 2016 r. na *ochronę przyrody* wydatkowano łącznie 1.452.994 zł, w tym w formie dotacji - 1.277.994 zł, w formie przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa - 115.000 zł, w formie pożyczek - 60.000 zł. Szczegółową strukturę pomocy finansowej w dziale *ochrona przyrody* zgodnie z kierunkami finansowania przedstawia tab. 22 oraz wykres 21.

Tab. 22. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016r. w dziale *ochrona przyrody* wg kierunków finansowania (w zł i %)

Cel wydatków	Dotacje	Pożyczki	Środki przekazane pjb	Razem	Udział %
Urządzenie nowych terenów zieleni, zadrzewienia gmin	409 344	0	0	409 344	28,2
Konserwacja drzewostanu	441 765	0	7 000	448 765	30,9
Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	163 161	0	100 000	263 161	18,1
Restytucja i reintrodukcja gatunków	117 000	0	0	117 000	8,1
Ochrona obszarów cennych przyrodniczo	146 724	0	8 000	154 724	10,6
Uproszczone plany urządzania lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	0	60 000	0	60 000	4,1
RAZEM	1 277 994	60 000	115 000	1 452 994	100,0

Wykres 21. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona przyrody* wg kierunków finansowania

Dofinansowywane w 2016 roku zadania, zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody służyły zachowaniu różnorodności biologicznej, zrównoważonemu użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów środowiska przyrodniczego.

Jednym z obowiązków ustawowych jest ochrona walorów krajobrazowych oraz terenów zieleni w miastach i wsiach. Przy szczególnym zaangażowaniu samorządów województwa lubelskiego dofinansowywano urządzenie nowych terenów zieleni oraz zadrzewienia gmin. Na działania te w 2016 roku Fundusz przekazał kwotę 409.344 zł, w ramach której rewitalizowano zielen przy szkołach, przedszkolach, domach pomocy społecznej, ośrodkach szkolno - wychowawczych, w pasach drogowych. Dokonywano nasadzeń roślin zwiększających bioróżnorodność, pełniących funkcje ozdobne, rekreacyjne, tworzących pasy zieleni izolacyjnej.

Kwotę 448.765 zł skierowano na konserwację drzewostanu. Realizowano ją głównie w zabytkowych założeniach parkowych: Janowca, Kozłówki, Krzywdy, Panieńszczyzny, Potoczka. Specjalistycznym zabiegiem leczniczo - pielęgnacyjnym poddano cenne drzewa ustanowione jako pomniki przyrody na terenie: Adamowa, Hnieszowa, Karczmisk, Lublina, Puław, Stoczka Łukowskiego, Wojciechowa, Wilkołaza. Konserwowano zielen na posesjach zabytkowych kościołów i cmentarzy: w Bożej Woli, Hrubieszowie, Lubartowie, Lublinie, Puławach, Soli, Zamościu.

W Chełmie, Krasnobrodzie, Kraśniku, Lublinie, Trawnikach kontynuowano walkę ze szkodnikiem drzew - szrotówkiem kasztanowcowiaczkiem.

Zgodnie z założeniami „Dyrektywy Siedliskowej” i „Dyrektywy Ptasiej”, konieczne jest powstrzymanie postępującego procesu spadku różnorodności biologicznej. Na czynną ochronę gatunków i siedlisk przyrodniczych Fundusz przeznaczył kwotę 263.161 zł. Dofinansowania w tym zakresie udzielono Poleskiemu Parkowi Narodowemu na ochronę zwierząt z czerwonej księgi gatunków zagrożonych: traszki grzebieniastej, zółwia błotnego, strzebli błotnej oraz Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie na realizację

programu czynnej ochrony susła perełkowanego. RDOŚ zrealizowała również projekty służące zapewnieniu właściwego stanu ochrony bobra europejskiego i bociana białego a Roztoczański Park Narodowy nietoperzy i płazów. Wsparto Ośrodki Rehabilitacji Zwierząt działające przy Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie i Poleskim Parku Narodowym w Załuczu Starym. W ramach realizacji „Programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie lubelskim w latach 2009-2020” Województwu Lubelskiemu przekazano 50.000 zł na zakup zajęcy. Polskiemu Związkowi Łowieckiemu ZO w Chełmie, Lublinie i Zamościu udzielono dotacji w łącznej kwocie 60.000 zł na zwiększenie liczebności bażantów, kuropatw i zajęcy.

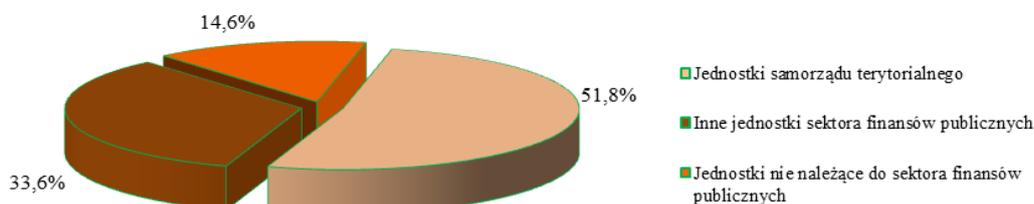
W 2016 roku przy wsparciu finansowym Funduszu przeprowadzono akcje zwalczania gatunków obcych i inwazyjnych - czeremchy amerykańskiej, dębu czerwonego i barszczu Sosnowskiego. Zabiegi te wykonywane były na terenie Gmin: Fajslawice, Leśniowice, Lublin, Łopiennik Górny oraz Nadleśnictwa Janów Lubelski.

Jednym z ustawowych celów ochrony przyrody jest utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo. Kwotę 110.000 zł uzyskał Poleski Park Narodowy na ochronę nieleśnych ekosystemów lądowych, wodnych i leśnych, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie przy wsparciu Funduszu przeprowadziła zabiegi czynnej ochrony muraw kserotermicznych na terenie obszarów Natura 2000 - Gliniska PLH 06006, Hubale PLH 060008, Suśle Wzgórza PLH 060019, Świdnik PLH 060021. Opracowano dokumentację do uznania za rezerwat przyrody obszaru boru chrobotkowego zlokalizowanego w Gminie Kodeń.

Strukturę przyznanej pomocy finansowej w dziale *ochrona przyrody* wg statusu prawnego kontrahentów przedstawia tab. 23 i wykres 22.

Tab. 23. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016r. w dziale *ochrona przyrody* wg statusu prawnego kontrahentów (zł i %).

Rodzaj kontrahenta	Dotacje	Pożyczki	Środki przekazane pjb	Razem	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	692 377	60 000	0	752 377	51,8
Inne jednostki sektora finansów publicznych	373 253	0	115 000	488 253	33,6
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	212 364	0	0	212 364	14,6
Razem	1 277 994	60 000	115 000	1 452 994	100,0

Wykres 22. Struktura pomocy finansowej w dziale *ochrona przyrody* wg statusu prawnego kontrahentów

Jak wynika z powyższych danych - głównymi kontrahentami Funduszu w realizacji zadań związanych z *ochroną przyrody* były w 2016 r. jednostki samorządu terytorialnego, które uzyskały 51,8 % środków wydatkowanych w omawianym dziale.

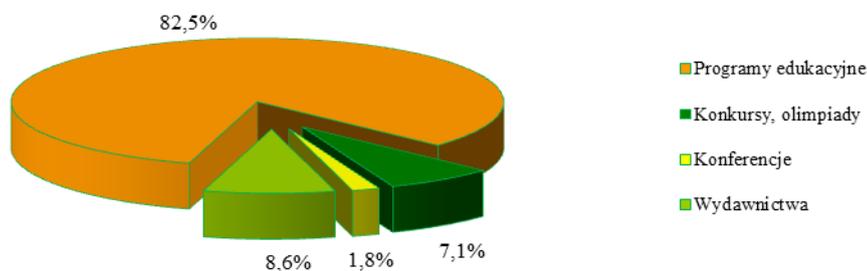
6. EDUKACJA EKOLOGICZNA

W 2016 roku w dziale *edukacja ekologiczna* zawarto 136 umów dotacji na ogólną kwotę 1.280.617 zł. Suma przyznanej pomocy stanowiła 47,9 % całkowitego kosztu zadań, wynoszącego 2.669.249 zł.

W roku sprawozdawczym na *edukację ekologiczną* wydatkowano łączną kwotę dotacji w wysokości 1.249.526 zł. (tab. 24).

Tab. 24. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *edukacja ekologiczna* wg kierunków finansowania (w zł i %).

Cel wydatków	Dotacje	Udział %
Programy edukacyjne	1 031 423	82,5
Konkursy, olimpiady	88 781	7,1
Konferencje	22 379	1,8
Wydawnictwa	106 943	8,6
Razem	1 249 526	100,0

Wykres 23. Struktura pomocy finansowej w dziale *edukacja ekologiczna* wg kierunków finansowania

Wspierane przez Fundusz zadania służyły kształtowaniu właściwych postaw człowieka wobec przyrody, upowszechnianiu wiedzy ekologicznej i inspirowaniu do praktycznych działań na rzecz ochrony środowiska. Obejmowały wszystkie grupy wiekowe społeczności lokalnych.

Wybór przedsięwzięć do planu wydatków z dziedziny edukacji ekologicznej odbywał się głównie w trybie konkursowym. Procedurę przeprowadzono zgodnie z regulaminem. Ogłoszono dwie edycje konkursu. Pierwszą z terminem składania wniosków do 30 września 2015 r. i drugą do dnia 30 kwietnia 2016 r. Ogłoszenie o konkursie zamieszczono na stronie internetowej Funduszu. W pracach komisji konkursowej uczestniczyli: przedstawiciele Wojewódzkiego Funduszu: Członek Rady Nadzorczej - Jan Kowalik, Z-ca Prezesa - Lucjan Orgasiński, specjaliści ds. edukacji ekologicznej - Elżbieta Małek i Elżbieta Mitura oraz przedstawicielka pozarządowych organizacji ekologicznych - Anna Mikołajko - Rozwałka. W obydwu edycjach rozpatrzono łącznie 147 wniosków.

Znaczną ilość środków tj. 1.031.423 zł skierowano na realizację skoordynowanych programów edukacji ekologicznej. Dofinansowywano różnorodne formy działań: warsztaty terenowe, wystawy tematyczne, kampanie informacyjne, festyny, zakup pomocy dydaktycznych. Głównymi beneficjentami w tym zakresie były samorządy wszystkich szczebli. Wnioski dotyczyły ich własnych inicjatyw jak również działalności pozaprogramowej w szkołach i przedszkolach, w zakresie gospodarki odpadami, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ochrony wód i bioróżnorodności.

Zrealizowano programy edukacyjne dotyczące selektywnej zbiórki odpadów oraz ich niewłaściwego wykorzystania do celów opałowych na terenie gmin wchodzących w skład Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej oraz Międzygminnego Związku Celowego we Włodawie. W Gminie Zamość przeprowadzono kampanię edukacyjną dotyczącą przeciwdziałaniu niskiej emisji pod hasłem: „Atmosferę chronimy - śmieci nie palimy”. MPWiK Sp. z o.o. w Lublinie zrealizowało projekt dla przedszkoli pn. „Wodna edukacja dla Lublina”. Roztoczański Park Narodowy przeprowadził interdyscyplinarne warsztaty dla nauczycieli z województwa lubelskiego „Bioróżnorodność wokół nas” oraz urządził wystawę poświęconą Aleksandrze Wachniewskiej - Malarce Roztocza. Poleski Park Narodowy zorganizował zajęcia edukacyjne w ramach dni otwartych w PPN „Zima w parku - poznajemy poleskie lasy”, „Wakacje w lesie” oraz „Odkrywamy park”.

W 2016 roku dofinansowano organizację różnorodnych konferencji: „Świadomy Inwestor - działalność gospodarcza w zgodzie z przepisami ochrony środowiska”, „Współczesne problemy geodezji i ochrony środowiska”, „Energia Obywatelska oraz elementy środowiskowe w uwarunkowaniach i kierunkach zagospodarowania przestrzennego”, „Botanika - tradycja i nowoczesność”, „Pielęgnacja zieleni miejskiej w kontekście znowelizowanej ustawy o ochronie przyrody oraz rośliny obce i inwazyjne w naszym krajobrazie”.

Ważną rolę spełnia przekaz informacji dla społeczeństwa o obszarach chronionych, ich walorach jak również obowiązujących przepisach prawnych w tym zakresie. Fundusz wspierał przedsięwzięcia służące ukierunkowaniu ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo i ochronie ich przed nadmierną antropopresją. Realizacja powyższych celów odbywała się poprzez dofinansowywanie: montażu tablic informacyjnych, organizacji ścieżek dydaktycznych, oznakowania szlaków turystyczno - przyrodniczych, tworzenia punktów edukacji leśnej. Przedsięwzięcia te realizowane były przez Nadleśnictwa: Chełm, Józefów, Krasnystaw, Kraśnik, Łuków, Świdnik. Nowe tablice informacyjne i graniczne ustawiono w jedenastu parkach krajobrazowych województwa lubelskiego. W Ogrodzie Botanicznym UMCS urządzono ścieżkę sensoryczną dla osób słabowidzących i niewidomych, z kolekcją roślin oznakowanych tabliczkami w języku Braille'a. UM Puławy doposażył plenerową ścieżkę dydaktyczną w lesie komunalnym pn. „Leśna szkoła”.

Jednym z priorytetów Funduszu jest wspieranie działalności merytorycznej organizacji proekologicznych. Z dofinansowania w tym zakresie skorzystały: Liga Ochrony Przyrody - Zarządy Okręgowe w Lublinie i Chełmie, Polskie Towarzystwo Botaniczne, Stowarzyszenie WeRWA w Chełmie.

Ważne formy edukacyjne dofinansowywane przez Fundusz to konkursy i olimpiady. Na ich organizację wydatkowano 88.781 zł. Fundusz był tu głównie fundatorem nagród. Największą ilość uczestników objęły: Olimpiada Wiedzy Ekologicznej, Olimpiada Biologiczna, „Ogólnopolski konkurs wiedzy o Poleskim Parku Narodowym”, „Piękno przyrody Roztocza” „Poznajemy parki krajobrazowe Polski”, „Segregujesz - zyskujesz” „Hura Makulatura”, Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom”. Na podkreślenie zasługują też cykliczne konkursy ekologiczne organizowane przez samorządy: Powiaty - Bialski, Kraśnicki, Lubelski, Rycki, UM Lublin, UM Międzyrzec Podlaski, UM Puławy, UG Bychawa, UG Janów Lubelski, UG Susiec, UG Strzyżewice, UG Wilkołaz. Za szczególnie cenną inicjatywę należy uznać konkurs „Strażnik Skrzat ratuje świat” organizowany przy współpracy UM Lublin ze Strażą Miejską, MPK i MPWiK w Lublinie, będący podsumowaniem cyklicznych warsztatów organizowanych dla dzieci szkół podstawowych.

W roku sprawozdawczym Fundusz wspierał wydawnictwa popularyzujące walory przyrodnicze województwa lubelskiego jak również poświęcone różnorodnym zagadnieniom z dziedziny ochrony środowiska. Dzięki przekazanim dotacjom w łącznej wysokości

106.943 zł ukazało się szereg folderów, informatorów, albumów, map. Poleski Park Narodowy wydał folder pt. „Ścieżki przyrodnicze Poleskiego Parku Narodowego”, Roztoczański Park Narodowy - „Drzewa pomnikowe Zwierzynca”, Województwo Lubelskie wznowiło mapę „Parki Krajobrazowe i inne formy ochrony przyrody”, oraz wydało gry planszowe dla dzieci o parkach krajobrazowych, Powiat Biłgorajski - album „Przyroda Powiatu Biłgorajskiego”, UM Lublin - edukacyjne książeczki dla dzieci „Ekologiczny Lublin” i „Jestem Supereko”. UM Puławy - „Eko - poradnik”. ZO LOP w Lublinie wydał cztery numery czasopisma „Zielony Biuletyn”. W 2016 roku działania z dziedziny edukacji środowiskowej kontynuowały biblioteki województwa lubelskiego, wzbogacając jednocześnie zbiory w literaturę o tematyce ekologicznej. Wśród nich wymienić należy: Książnicę Zamojską w Zamościu, Miejskie Biblioteki Publiczne w Kraśniku i Łukowie oraz Powiatową Bibliotekę Publiczną w Opolu Lubelskim.

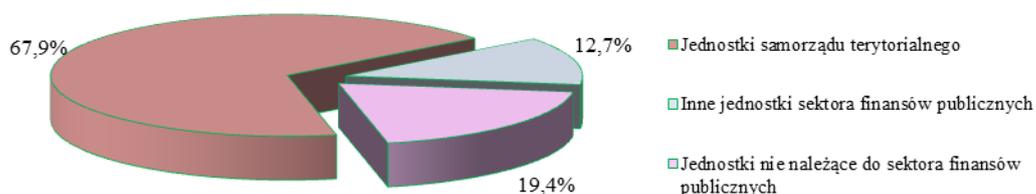
W propagowaniu problematyki ochrony środowiska i podnoszeniu kultury ekologicznej społeczeństwa ważną rolę spełniają media. Przy współpracy z Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Lublinie na antenie Radia Lublin wyemitowano cykl audycji radiowych pod wiodącym hasłem „Lasy Państwowe. Zapraszamy - Las dobre sąsiedztwo”. Radio eR w Lublinie kontynuowało „Radiową Akademię Ekologii”. Z inicjatywy Województwa Lubelskiego na ekranach siedmiu kin województwa wyemitowano spot reklamowy „Masz tu PET”, o tematyce segregacji odpadów.

Dofinansowane przez Fundusz zadania umożliwiły aktywizację środowisk lokalnych i upowszechnienie zachowań proekologicznych społeczeństwa.

Strukturę pomocy finansowej w dziale *edukacja ekologiczna* wg statusu prawnego kontrahentów przedstawiono w tab. 25 i na wykresie 24.

Tab. 25. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016r. w dziale *edukacja ekologiczna* wg statusu prawnego kontrahentów (w zł i %).

Nazwa kontrahenta	Dotacje	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	847 981	67,9
Inne jednostki sektora finansów publicznych	158 996	12,7
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	242 549	19,4
Razem	1 249 526	100,0

Wykres 24. Struktura pomocy finansowej w dziale *edukacja ekologiczna* wg statusu prawnego kontrahentów

W 2016 roku największą ilość projektów z dziedziny edukacji ekologicznej zrealizowały jednostki samorządu terytorialnego, które uzyskały 67,9 % środków wydatkowanych w omawianym dziale.

7. MONITORING STANU ŚRODOWISKA

WFOŚiGW w Lublinie dofinansował w roku 2016 r. trzy zadania w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dwa z nich zostały zrealizowane przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie.

Kwotę 499.951 zł przekazano na zadanie pn. „Doposażenie posiadanej aparatury w Laboratorium WIOŚ w Lublinie w celu spełnienia wymagań przepisów prawa, akredytacji i norm badawczych odnośnie prowadzenia i planowanego rozszerzenia zakresu badań monitoringowych”. Przekazane środki zostały wykorzystane na zakup detektora masowego typu potrójny kwadrupol z pompą turbo molekularną i układem zbierania danych z odpowiednimi bibliotekami widm do badań związków organicznych, do posiadanego chromatografu gazowego Agilent 7890B. Kolejne zadanie polegało na wydaniu w nakładzie 1000 egzemplarzy "Raportu o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2015 roku" i zostało zrealizowane kosztem 20.055 zł.

Trzecie zadanie zostało zrealizowane przez Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Lublinie na zakup aparatury do badań wody w ramach państwowego monitoringu środowiska dla potrzeb Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie. W ramach zadania zakupiono chromatograf jonowy Thermo Scientific Dinox ICS-1100 do analiz anionów w wodzie. Aparat umożliwia wykonanie analizy w tej samej próbce anionów. Metoda chromatografii jonowej znacznie zmniejszyła ilość wykorzystywanych odczynników chemicznych, a także skróciła czas oznaczeń, co pozwoliło na zwiększenie ilości badanych próbek. Na powyższe zadanie przeznaczono dotację z Wojewódzkiego Funduszu w wysokości 100.000 zł.

Łącznie przekazane środki finansowe na wymienione zadania to 620.006 zł.

8. ZAPOBIEGANIE I LIKWIDACJA POWAŻNYCH AWARII I ICH SKUTKÓW

W roku sprawozdawczym Fundusz zawarł 33 umowy na łączną kwotę 1.790.498 zł, w tym 4 umowy pożyczkowe na kwotę 918.259 zł, 27 umów dotacji na kwotę 732.239 zł oraz dwie umowy przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym na kwotę 140.000 zł.

Koszt całkowity zadań współfinansowanych przez Fundusz na podstawie zawartych umów wyniósł 6.699.155 zł. Udział pomocy finansowej Funduszu w omawianym dziale stanowił 26,7 % kosztów całkowitych zadań.

Ogółem w 2016 roku na *nadzwyczajne zagrożenia środowiska* wydatkowano kwotę 1.767.498 zł, z czego 918.259 zł stanowiły pożyczki, 709.239 zł - dotacje, 140.000 zł - przekazanie środków państwowym jednostkom budżetowym.

Pomoc finansowa Funduszu przeznaczona była przede wszystkim na zakup sprzętu dla jednostek Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej. Współfinansowano m.in. zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych i sprzętu przeciwpożarowego oraz edukację przeciwpożarową dla dzieci ze szkół podstawowych z terenu województwa lubelskiego.

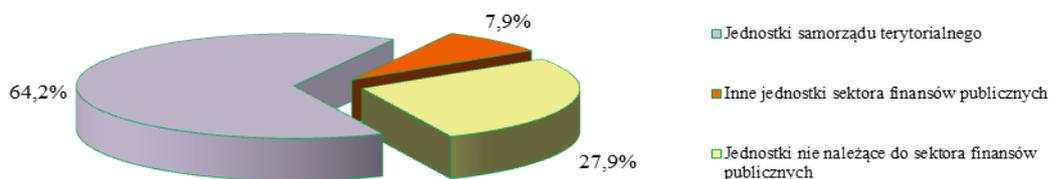
Dofinansowano: zakup 12 samochodów, w tym 8 dla jednostek ochotniczej straży pożarnej i jeden dla państwowej straży pożarnej, zakup 4 motopomp, 6 zestawów hydraulicznych do ratownictwa technicznego, 13 kompletów ubrań gazoszczelnych, 6 sztuk aparatów powietrznych do ochrony dróg oddechowych oraz zakup pojazdu terenowego przeznaczonego do kontroli stanu rzeki Bug w okresie wylewowym oraz do transportowania łodzi patrolowych dla Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie, a także samochód wyposażony w specjalistyczny sprzęt do wykrywania zanieczyszczeń środowiska na potrzeby Eko-Patrolu dla Straży Miejskiej w Chełmie.

Ponadto na edukację przeciwpożarową dla dzieci ze szkół podstawowych z terenu województwa lubelskiego realizowanego przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej przeznaczono kwotę 75.000 zł

Głównym kontrahentem Funduszu w dziale *zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków* były jednostki samorządu terytorialnego.

Tab. 26. Struktura pomocy finansowej zrealizowanej przez WFOŚiGW w Lublinie w 2016 r. w dziale *zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków* wg statusu prawnego kontrahentów (w zł i %).

Nazwa kontrahenta	Pożyczki	Dotacje	Środki przekazane pjb	Razem	Udział %
Jednostki samorządu terytorialnego	918 259	216 869	0	1 135 128	64,2
Inne jednostki sektora finansów publicznych	0	0	140 000	140 000	7,9
Jednostki nie należące do sektora finansów publicznych	0	492 370		492 370	27,9
Razem	918 259	709 239	140 000	1 767 498	100,0

Wykres 25. Struktura pomocy finansowej w dziale *zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków* wg statusu prawnego kontrahentów

9. INNE KIERUNKI POMOCY

W dziale *inne* Fundusz zawarł 4 umowy dotacji na kwotę 181.462 zł, które w 100% pokrywały zaplanowane przez beneficjenta wydatki.

Ogółem na *inne kierunki pomocy* wydatkowano kwotę 528.787 zł w formie dotacji, z czego 371 524 zł stanowiły zobowiązania z 2015 roku. W ramach tej kwoty na zadania realizowane przez Województwo Lubelskie przekazano 519 775 zł m.in. na opracowanie aktualizacji „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022” wraz z „Planem inwestycyjnym”, aktualizację „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla terenu województwa lubelskiego na lata 2016-2032”, na opracowanie programu ochrony środowiska na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2022 oraz na opracowanie programów ochrony powietrza. Część środków (300.000 zł) wydatkowano na zakup licencji na użytkowanie programów komputerowych do weryfikacji i naliczania opłat za korzystanie ze środowiska.

Ponadto od 2006 roku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 lipca 2006 r. w sprawie zwrotu gminom utraconych dochodów z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości, będących własnością Skarbu Państwa, gruntów pokrytych wodami jezior o ciągłym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych, oraz gruntów zajętych pod sztuczne zbiorniki wodne (Dz. U. Nr 142, poz. 1023), Fundusz po złożeniu przez gminę wniosku o zwrot „utraconych dochodów” przekazuje gminom kwotę środków stanowiącą równowartość wysokości tych dochodów. W ubiegłym roku była to kwota 9.012 zł.

VI. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA FUNDUSZU

W 2016 r. specjaliści Funduszu przeprowadzili łącznie 183 kontrole z przebiegu realizacji zadań współfinansowanych przez Fundusz, w tym 102 kontrole dotyczyły zadań inwestycyjnych, a pozostałe kontrole w liczbie 81 dotyczyły zadań nieinwestycyjnych.

Kontrole dotyczyły następujących działów ochrony środowiska:

- ochrona wód (budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa i renowacja kanalizacji sanitarnej i deszczowej, budowa, przydomowych oczyszczalni, zakup samochodów specjalistycznych i sprzętu do inspekcji i czyszczenia kanalizacji sanitarnej) - **29** kontroli,
- gospodarka wodna (remont budowli hydrotechnicznych, rewaloryzacja zbiornika wodnego, budowa i przebudowa sieci wodociągowej i rozbudowa stacji uzdatniania wody) - **17** kontroli,
- ochrona powietrza (modernizacja kotłowni ze zmianą paliwa na ekologiczne, modernizacja sieci ciepłowniczych, termomodernizacja i termorenowacja budynków oraz modernizacja urządzeń służących do redukcji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, instalacja odnawialnych źródeł energii, wymiana oświetlenia) - **41** kontroli,
- ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami (rekultywacja składowiska odpadów, zakup pojemników na odpady komunalne, likwidacja dzikich wysypisk, usuwanie wyrobów zawierających azbest) - **22** kontrole,
- ochrona przyrody (leczenie i pielęgnacja drzew, renowacja i utrzymanie zieleni, urządzenie nowych terenów zieleni, zabiegi czynnej ochrony przyrody, ochrona fauny w PPN i RPN) - **35** kontroli,
- edukacja ekologiczna (konkursy, olimpiady, wydawnictwa, konferencje, warsztaty, ścieżki dydaktyczne, wystawy, rozwój bazy edukacyjnej) - **29** kontroli,
- zapobieganie i likwidacja poważnych awarii i ich skutków (doposażenie w sprzęt ratownictwa techniczno-ekologicznego) - **10** kontroli.

Celem kontroli było sprawdzenie inwestycji w miejscu ich realizacji, a także sprawdzenie realizacji przedsięwzięć, a w szczególności: zgodności realizacji zadania z harmonogramem rzeczowo-finansowym stanowiącym załącznik do umowy, terminu zakończenia zadania, wykorzystania środków zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym, efektów rzeczowych i ekologicznych osiągniętych w wyniku realizacji zadania oraz umieszczenia informacji o dofinansowaniu zadania ze środków Funduszu, zgodnie z zapisami umowy. W 2016 r. wszystkie przeprowadzone kontrole zakończyły się wynikiem pozytywnym. Wszystkie zadania zostały wykonane w terminach umownych i zgodnie z harmonogramami rzeczowo-finansowymi.

VII. PODSUMOWANIE

W 2016 r. Fundusz współpracował głównie z jednostkami samorządu terytorialnego. Ze środków Funduszu korzystały także podmioty gospodarcze, jednostki publiczne, organizacje pozarządowe i osoby fizyczne. Fundusz oferując preferencyjne formy finansowania, umożliwił realizację inwestycji służących ochronie środowiska na terenie województwa lubelskiego.

Realizując działalność statutową Fundusz współpracował z:

- 1) organami państwowymi i samorządowymi na szczeblu wojewódzkim, tj. Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Lublinie, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Lublinie i Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego

- w Lublinie w zakresie ustalania przedsięwzięć priorytetowych oraz współfinansowania zadań przez nich realizowanych,
- 2) Narodowym Funduszem w zakresie przygotowania „Wspólnej strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017-2020 z perspektywą do 2023 roku”.
- W 2016 roku Fundusz kontynuował realizację Porozumienia z NFOŚiGW w sprawie powierzenia niektórych czynności w ramach Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji obejmującego kontrolę wykorzystania przez beneficjentów środków pochodzących z umów o sprzedaży jednostek przyznanej emisji AAU. W ramach Porozumienia Fundusz w roku sprawozdawczym przeprowadził siedem kontroli przedsięwzięć w okresie ich trwałości,
- 3) Bankiem Ochrony Środowiska na podstawie umowy o współpracy. W 2016 r. Fundusz przekazał kwotę 1,44 mln zł na częściową spłatę kapitału kredytów bankowych udzielanych przez BOŚ osobom fizycznym na: budowę przydomowych oczyszczalni ścieków o przepustowości do 50 m³/d i budowę mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, takich jak instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła, solary oraz kotły na biomasę.

W celu efektywnego przekazywania informacji o możliwościach finansowania przez Fundusz przedsięwzięć i inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. wykonano nową stronę internetową Funduszu, stronę BIP oraz Portal Internetowy Beneficjentów. Na naszej stronie pod adresem www.wfos.lublin.pl, umieszczano wszystkie informacje dotyczące możliwości uzyskania dofinansowania, m.in.: „Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Lublinie”, „Listę przedsięwzięć priorytetowych WFOŚiGW w Lublinie przewidzianych do dofinansowania w roku 2017”, „Strategię działania WFOŚiGW w Lublinie na lata 2017-2020”, dokumenty i informacje dotyczące Funduszy Europejskich, wzory wniosków i wymaganych do nich załączników, a także ogłoszenia na temat: trybu konkursowego wyboru zadań z zakresu edukacji ekologicznej i naboru wniosków w ramach nowego projektu pn. EKODOM.

Przedstawiciele Funduszu w roku sprawozdawczym brali udział w seminariach i konferencjach oraz naradach dotyczących ochrony środowiska w województwie lubelskim, na których to spotkaniach prezentowano możliwości finansowania przedsięwzięć ze środków Funduszu w Lublinie oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Prezes Zarządu
WFOŚiGW w Lublinie
Wojciech Piekarczyk